

**ΕΓΧΕΙΡΙΔΙΟ
ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΒΙΑΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ
ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ**

Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων

**Έκδοση
Συμβουλευτικής Επιτροπής
για τη Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια**

2017

**Απόσπασμα από τα Πρακτικά της Συνεδρίας του Υπουργικού
Συμβουλίου Ημερομηνίας 8/11/2017**

**Εγχειρίδιο Διατμηματικών Διαδικασιών για την Διαχείριση
Περιστατικών Βίας στην Οικογένεια που αφορούν Παιδιά.**

Αρ. Απόφασης

(Αρ. Πρότασης 1693/2017).

83.680

Αναφορικά με την Απόφαση με αρ. 82.656 και ημερ. 25.5.2017, το Συμβούλιο, αποφάσισε να εγκρίνει το Εγχειρίδιο Διατμηματικών Διαδικασιών για τη Διαχείριση Περιστατικών Βίας στην Οικογένεια που αφορούν τα Παιδιά, το οποίο έχει τεθεί σε διαβούλευση ενώπιον των εμπλεκόμενων κρατικών και μη-κυβερνητικών οργανώσεων και επισυνάπτεται στην Πρόταση, ως Παράρτημα 01 και συνιστά υλοποίηση δράσης, η οποία περιλαμβάνεται στο Εθνικό Σχέδιο Δράσης για την Πρόληψη και Καταπολέμηση της Βίας στην Οικογένεια 2017-2019.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

1. ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΒΙΑΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ - ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ.....σελ 4
2. ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ.....σελ 8
3. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ.....σελ 12
4. ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ.....σελ 17
5. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ.....σελ 21
6. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥσελ 27
7. ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ.....σελ 31
8. ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ.....σελ 33

1. ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΒΙΑΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ

Γενικές Πληροφορίες

1.1 Οι Διατμηματικές Διαδικασίες για τη Διαχείριση Περιστατικών Βίας στην Οικογένεια (ΔΔΠ), προκύπτουν από τον περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμο του 2000 (Ν.119(Ι)/2000)¹ και αφορούν τα παιδιά, δηλαδή ανήλικα άτομα μέχρι 18 χρονών. Ο σκοπός των ΔΔΠ είναι η προστασία και στήριξη του ανήλικου θύματος² ενδοοικογενειακής βίας, καθόλη τη διάρκεια της διαδικασίας, από την αναφορά/ καταγγελία ως την εκδίκαση. Για την επίτευξη του σκοπού αυτού, βασικό προαπαιτούμενο αποτελεί η διατμηματική συνεργασία των εμπλεκόμενων φορέων, δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων (ΜΚΟ). Όπου κρίνεται αναγκαίο, συγκαλούνται από την κάθε εμπλεκόμενη υπηρεσία συσκέψεις με άλλες υπηρεσίες για συζήτηση περιπτώσεων, ή και ζητημάτων διατμηματικής συνεργασίας.

1.2 Η Συμβουλευτική Επιτροπή Πρόληψης και Καταπολέμησης της Βίας στην Οικογένεια (ΣΕΠΚΒΟ) και οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (οι οποίες υπάγονται στο Υπουργείο Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων), στα πλαίσια της άσκησης των αρμοδιοτήτων τους, και με τη συνεργασία όλων των συναρμόδιων και αναφερόμενων σε αυτό Υπηρεσιών, καθώς και του Συνδέσμου Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Βίας στην Οικογένεια (ΣΠΑΒΟ), ετοίμασαν το παρόν Εγχειρίδιο Διατμηματικών Διαδικασιών για Παιδιά (ΕΔΔΠ) με σκοπό την παροχή βελτιωμένων και συντονισμένων υπηρεσιών σε παιδιά που επηρεάζονται από τη βία στην οικογένεια. Το ΕΔΔΠ περιγράφει τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούν οι κρατικές, ιδιωτικές υπηρεσίες και οι ΜΚΟ και διασαφηνίζει τα καθήκοντα και το ρόλο των επαγγελματιών (λειτουργών του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα καθώς και λειτουργών/εθελοντών που προέρχονται από ΜΚΟ) κατά τη διαχείριση περιστατικών βίας στην οικογένεια αναφορικά με τα παιδιά.

1.3 Το ΕΔΔΠ έχει εγκριθεί για εφαρμογή από το Υπουργικό Συμβούλιο (Αρ. Απόφασης: 83.680 και ημερ.08.11.2017) και συνεπώς είναι δεσμευτικό προς όλους τους εμπλεκόμενους επαγγελματίες.

1.4 Το ΕΔΔΠ απευθύνεται στους λειτουργούς των ακόλουθων υπηρεσιών:

- Νομική Υπηρεσία/ Γενικό Εισαγγελέα
- Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας
- Αστυνομία
- Υπουργείο Υγείας
- Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού
- Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις (ΜΚΟ)
- Εμπλεκόμενοι επαγγελματίες του ιδιωτικού τομέα (γιατροί, δικηγόροι, ψυχολόγοι, κοινωνικοί λειτουργοί, εκπαιδευτικοί κ.τ.λ.)

¹ Σημειώνεται ότι η αρχική νομοθεσία, δηλαδή ο περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμος του 1994 (Ν.47(Ι)/1994), αντικαταστάθηκε από το Νόμο 119(Ι)/2000.

² Υπάρχουν ξεχωριστές Διατμηματικές Διαδικασίες για ενήλικα άτομα.

1.5 Στο ΕΔΔΠ καθορίζονται τα ακόλουθα:

1.5.1 Θεσμικό πλαίσιο διατμηματικής συνεργασίας των εμπλεκόμενων επαγγελματιών με στόχο τη διασφάλιση της προστασίας και προώθησης των δικαιωμάτων των ανήλικων θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας.

1.5.2 Ξεκάθαρη ανάθεση ευθυνών και αρμοδιοτήτων της κάθε εμπλεκόμενης υπηρεσίας.

1.5.3 Μηχανισμοί παροχής διατμηματικής βοήθειας στα ανήλικα θύματα σε όλα τα στάδια στήριξης.

1.5.4 Οδηγίες για τον εντοπισμό και την αναγνώριση των ανήλικων θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας.

1.5.5 Σύστημα παραπομπής των ανήλικων θυμάτων σε εξειδικευμένες υπηρεσίες οι οποίες προσφέρουν στήριξη και νομική αρωγή.

1.6 Σύμφωνα με το άρθρο 3(1) της σχετικής νομοθεσίας, η έννοια της βίας περιλαμβάνει τα ακόλουθα:

1.6.1 Οποιαδήποτε πράξη, παράλειψη ή συμπεριφορά με την οποία προκαλείται σωματική, σεξουαλική ή ψυχική βλάβη σε οποιοδήποτε μέλος της οικογένειας από άλλο μέλος της οικογένειας,

1.6.2 Βία που ασκείται με σκοπό την επίτευξη σεξουαλικής επαφής χωρίς την συγκατάθεση του θύματος, καθώς επίσης και τον περιορισμό της ελευθερίας του.

1.7 Σύμφωνα με το άρθρο 2 της σχετικής νομοθεσίας, τα πρόσωπα που θεωρούνται μέλη της οικογένειας είναι τα ακόλουθα:

1.7.1 Άντρας και γυναίκα που έχουν συνάψει νόμιμο γάμο ανεξάρτητα αν ο γάμος υφίσταται ή όχι,

1.7.2 Άντρας και γυναίκα που συζούν ή συζούσαν ως αντρόγυνο,

1.7.3 Οι γονείς των προσώπων που αναφέρονται πιο πάνω,

1.7.4 Τα παιδιά των προσώπων που αναφέρονται πιο πάνω (ανεξάρτητα αν αυτά είναι φυσικά ή υιοθετημένα) καθώς και τα εγγόνια τους,

1.7.5 Κάθε πρόσωπο το οποίο διαμένει με οποιοδήποτε από τα πιο πάνω πρόσωπα.

1.8 Όλες οι εμπλεκόμενες Υπηρεσίες μεριμνούν ώστε το προσωπικό τους να γνωρίζει και να εφαρμόζει τις πρόνοιες του περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμου του 2000 (Ν.119(Ι)/2000).

Σε περίπτωση σεξουαλικής κακοποίησης παιδιού μέσα στην οικογένεια, οι εμπλεκόμενοι λειτουργοί οφείλουν να εφαρμόζουν, συμπληρωματικά με τον προαναφερθέντα Νόμο, τις πρόνοιες του περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας Νόμου του 2014 (Ν.91(Ι)/2014), και του περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Εμπορίας και Εκμετάλλευσης Προσώπων και της Προστασίας των Θυμάτων Νόμου του 2014 (Ν.60(Ι)/2014).

Σημειώνεται ότι όλα τα περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, εντός της οικογένειας, θα παραπέμπονται στο Σπίτι του Παιδιού.

1.9 Τα ανήλικα θύματα βίας στην οικογένεια έχουν δικαίωμα σεβασμού, προστασίας, ασφάλειας, στήριξης και εχεμύθειας. Η προσέγγιση των επαγγελματιών προς τα ανήλικα θύματα βίας πρέπει να είναι τέτοια που να μη

δημιουργεί συνθήκες επαναθυματοποίησής τους. Προέχει η προστασία του ανήλικου θύματος μέσα από μίαν ολιστική προσέγγιση στήριξής του.

1.10 Με εγκύκλιο του Γενικού Εισαγγελέα³ (Αρ.Φακ.: 50(Γ)/1992/Ν.42 και ημερ. 11.06.1998) προς το Γενικό Διευθυντή του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Υγείας, Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού και στον Αρχηγό Αστυνομίας, κάθε λειτουργός κοινωνικών υπηρεσιών, αστυνομικός, εκπαιδευτικός, επαγγελματίας υγείας (ιατρός, νοσηλεύτης/τρια, ψυχολόγος, επισκέπτης/ρια υγείας, μαία κ.τ.λ.), που δέχεται παράπονο/καταγγελία για βία στην οικογένεια, υποχρεούται όπως, αμέσως και όχι αργότερα των 7 ημερών υποβάλει Έκθεση στον Γενικό Εισαγγελέα.

1.11 Υποχρέωση καταγγελίας σε περίπτωση σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης παιδιών

Σύμφωνα με το άρθρο 30 του περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας Νόμου του 2014 (Ν.91(Ι)/2014):

1.11.1 Οποιοσδήποτε παραλείπει να καταγγείλει στην Αστυνομία περίπτωση που περιέρχεται σε γνώση του, όπου εμπλέκεται παιδί ή παιδί με διανοητική ή ψυχική ανεπάρκεια σε αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα 6 μέχρι 10 και 15 του παρόντος Νόμου ή δεν προωθεί σχετική καταγγελία, διαπράττει αδίκημα και σε περίπτωση καταδίκης του υπόκειται σε ποινή φυλάκισης μέχρι δεκαπέντε (15) έτη ή σε χρηματική ποινή μέχρι είκοσι χιλιάδες ευρώ (€20.000) ή και στις δύο αυτές ποινές.

1.11.2 Κατά την επιμέτρηση της ποινής το δικαστήριο λαμβάνει ως επιβαρυντική περίσταση το γεγονός ότι το πρόσωπο που παραλείπει να καταγγείλει ή δεν προωθεί καταγγελία στην Αστυνομία, είναι εκπαιδευτικός, λειτουργός των κοινωνικών υπηρεσιών ή δικηγόρος ο οποίος ασκεί το επάγγελμα ή μέλος του αστυνομικού σώματος ή επαγγελματίας υγείας, όπως ψυχίατρος, ιατρός οποιασδήποτε άλλης ειδικότητας, νοσηλεύτης/τρια, ψυχολόγος ή άλλος/η επαγγελματίας με συναφείς προς το αντικείμενο δραστηριότητες.

1.11.3 Κατά την επιμέτρηση της ποινής για την διάπραξη του αδικήματος που προβλέπεται στο άρθρο 30(1), δεν αποτελεί υπεράσπιση ότι τα άτομα που αναφέρονται στο άρθρο 30(2) παρέλειψαν να προβούν σε καταγγελία στην Αστυνομία λόγω επαγγελματικού απορρήτου.

1.12 Αναφορικά με την άρση ιατρικού/ επαγγελματικού απορρήτου σε περιπτώσεις παιδικής κακοποίησης,⁴ ο επαγγελματίας υγείας θα πρέπει να άρει την εμπιστευτικότητα, σύμφωνα με γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα (Αρ.Φακ. Γ.Ε.:50(Α)/1992/Ν42/3 και ημερ.06.02.2009), και να ενημερώσει γραπτώς τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας για να διασφαλίσει την ευημερία του παιδιού. Εκτός ωρών γραφείου ειδοποιεί την Αστυνομία η οποία καλεί τον επί καθηκοντι Λειτουργό Κοινωνικών Υπηρεσιών (ΛΚΥ)/ Οικογενειακό Σύμβουλο (ΟΣ).

1.13 Απαγορεύεται η παράδοση, παραλαβή ή δημοσίευση υλικού που αφορά καταγγελία ή κατάθεση υπόθεσης βίας κατ'εφαρμογή των άρθρων 34 και 35 της σχετικής νομοθεσίας.

³ Επισυνάπτεται στο παράρτημα.

⁴ Επισυνάπτεται στο παράρτημα.

1.14 Ο χειρισμός των παιδιών θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας πρέπει να είναι διακριτικός για να μη δημιουργούνται περισσότερα ψυχικά τραύματα στα ανήλικα θύματα. Όσο είναι εφικτό, θα πρέπει να επιδιώκεται ο ελάχιστος δυνατός αριθμός συνεντεύξεων με παιδιά από τον ίδιο επαγγελματία, με τη χρήση τεχνολογίας που να επιτρέπει την ταυτόχρονη παρακολούθηση των εν λόγω συνεντεύξεων από τους εμπλεκόμενους επαγγελματίες.

1.15 Σε όλες τις αποφάσεις που αφορούν τα παιδιά, είτε αυτές λαμβάνονται από δημόσιους ή ιδιωτικούς οργανισμούς κοινωνικής προστασίας, είτε από τα δικαστήρια, τις διοικητικές αρχές ή από τα νομοθετικά όργανα, πρέπει να λαμβάνεται πρωτίστως υπόψη το συμφέρον του παιδιού. Οι επαγγελματίες έχουν υποχρέωση να γνωρίζουν και να εφαρμόζουν τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού (<http://www.childcom.org.cy>) την οποία η Κυπριακή Δημοκρατία κύρωσε με το Νόμο 243 του 1990.

1.16 Όλες οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες οφείλουν να παρέχουν εξειδικευμένη εκπαίδευση στους λειτουργούς που χειρίζονται υποθέσεις κακοποίησης παιδιών μέσα στην οικογένεια. Αναφορικά με τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών, η εκπαίδευση των εμπλεκόμενων επαγγελματιών αποτελεί και νομική υποχρέωση με βάση το άρθρο 54 της σχετικής νομοθεσίας (Ν.91(Ι)/2014).

1.17 Όλες οι εμπλεκόμενες υπηρεσίες οφείλουν να τηρούν στατιστικά στοιχεία και δεδομένα παρακολούθησης των περιστατικών βίας στην οικογένεια που αφορούν παιδιά και να προωθούν επί του θέματος έρευνα, μεταξύ άλλων, θέτοντας σχετικό ερευνητικό υλικό στη διάθεσή ερευνητών, νοουμένου ότι τηρούνται οι νομικές και δεοντολογικές δικλίδες ασφαλείας.

1.18 Αξιολόγηση του ΕΔΔΠ

Σημαντική ενέργεια για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας του ΕΔΔΠ αποτελεί η περιοδική αξιολόγησή του από τη Συμβουλευτική Επιτροπή Πρόληψης και Καταπολέμησης της Βίας στην Οικογένεια. Η συστηματική αξιολόγηση του ΕΔΔΠ θα συμβάλει στην περαιτέρω βελτίωσή του, με βάση τις νομοθετικές εξελίξεις και τις νέες πολιτικές που προκύπτουν. Το ΕΔΔΠ θα αναθεωρείται όποτε προκύπτει ανάγκη μέσω της εν λόγω αξιολόγησης και θα υποβάλλεται από τον αρμόδιο Υπουργό στο Υπουργικό Συμβούλιο για εκ νέου έγκριση.

2. ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

Ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας, σύμφωνα με το Κυπριακό Σύνταγμα, είναι ο νομικός σύμβουλος του κράτους και ο μόνος που έχει αρμοδιότητα, κατά την κρίση του και προς το δημόσιο συμφέρον, να κινεί, να διεξάγει, να επιλαμβάνεται και να συνεχίζει ή να διακόπτει οποιανδήποτε διαδικασία ή να διατάσσει τη δίωξη οποιουδήποτε προσώπου στη Δημοκρατία για οποιοδήποτε αδίκημα.

2.1 Στο γραφείο του Γενικού Εισαγγελέα έχει ορισθεί Εισαγγελέας της Δημοκρατίας με πείρα σε θέματα βίας στην οικογένεια που είναι υπεύθυνη του Τομέα Βίας στην Οικογένεια. Οι φάκελοι της Αστυνομίας που αφορούν υποθέσεις βίας στην οικογένεια ανατίθενται από την εν λόγω Εισαγγελέα σε λειτουργούς του Ποινικού Τομέα με εμπειρία στο θέμα για μελέτη και οδηγίες προς την Αστυνομία. Επίσης, οι εν λόγω λειτουργοί επιλαμβάνονται των υποθέσεων σε συνεργασία με τα αρμόδια υπουργεία, τη Συμβουλευτική Επιτροπή Πρόληψης και Καταπολέμησης της Βίας στην Οικογένεια, καθώς και ΜΚΟ.

2.2 Με εγκύκλιο του Γενικού Εισαγγελέα⁵ (Αρ.Φακ.: 50(Γ)/1992/Ν.42 και ημερ. 11.06.1998) προς το Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Υγείας, Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού, και στον Αρχηγό Αστυνομίας, κάθε λειτουργός κοινωνικών υπηρεσιών, αστυνομικός, εκπαιδευτικός, επαγγελματίας υγείας (ιατρός, νοσηλεύτης/τρια, ψυχολόγος, επισκέπτης/τρια υγείας, μαία κλπ), που δέχεται παράπονο/καταγγελία για βία στην οικογένεια, υποχρεούται όπως, αμέσως και όχι αργότερα των 7 ημερών, υποβάλει Έκθεση στον Γενικό Εισαγγελέα. Η εν λόγω Έκθεση μελετάται από μέλος της Ομάδας Βίας στην Οικογένεια.

2.3 Οι νομικοί λειτουργοί συνεργάζονται με οποιονδήποτε επαγγελματία ο οποίος απευθύνεται στη Νομική Υπηρεσία για οδηγίες ως προς το χειρισμό υπόθεσης βίας στην οικογένεια που έχει υποπέσει στην αντίληψή του.

2.4 Η Εισαγγελέας που έχει οριστεί υπεύθυνη είναι διαθέσιμη όλο το εικοσιτετράωρο και της παρέχεται κινητό τηλέφωνο για το σκοπό αυτό. Ο αριθμός του κινητού τηλεφώνου είναι διαθέσιμος στην Αστυνομία και στους αρμόδιους κρατικούς λειτουργούς για επείγουσες περιπτώσεις.

2.5 Στο γραφείο του Γενικού Εισαγγελέα αποστέλλονται από την Αστυνομία ανακριτικοί φάκελοι που αφορούν υποθέσεις βίας στην οικογένεια για εξέταση του μαρτυρικού υλικού και λήψη οδηγιών για το κατά πόσο θα καταχωρηθεί ποινική δίωξη εναντίον του κατηγορουμένου ή όχι και για τη διατύπωση των κατηγοριών ή για οποιοδήποτε άλλο θέμα χρήζει νομικής καθοδήγησης προς την Αστυνομία, π.χ. λήψη περαιτέρω μαρτυρίας. Οι εν λόγω φάκελοι μελετούνται από την υπεύθυνη Εισαγγελέα και τυγχάνουν χειρισμού από την ίδια ή από άλλους λειτουργούς κατόπιν οδηγιών της.

⁵ Επισυνάπτεται στο παράρτημα.

2.6 Οι υποθέσεις βίας στην οικογένεια τυγχάνουν χειρισμού ενώπιον των Δικαστηρίων από νομικούς λειτουργούς της Νομικής Υπηρεσίας, στους οποίους συμπεριλαμβάνονται και οι Δημόσιοι Κατηγοροί. Τις ιδιαίτερα δύσκολες υποθέσεις βίας στην οικογένεια που παραπέμπονται στο Κακουργιοδικείο, χειρίζονται όπου είναι δυνατόν, νομικοί λειτουργοί της Νομικής Υπηρεσίας με πείρα σε τέτοιες υποθέσεις.

2.7 Οι ανακρίσεις διεξάγονται και η υπόθεση εκδικάζεται χωρίς καθυστέρηση, αναλόγως πάντοτε και του προγράμματος του Δικαστηρίου. Η Νομική Υπηρεσία υποβάλλει προς το Δικαστήριο αίτημα Ταχείας Εκδίκασης των υποθέσεων για την άμεση προστασία του θύματος από το θύτη, ιδιαίτερα σε περιπτώσεις σοβαρής βίας. Μέχρις ότου εκδικαστεί η υπόθεση, το Δικαστήριο μπορεί είτε να διατάξει την κράτηση του κατηγορούμενου είτε να επιτρέψει την απόλυσή του, αφού αυτός δώσει ικανοποιητική εγγύηση ότι θα εμφανιστεί ενώπιον του Δικαστηρίου κατά την ημερομηνία της ακρόασης της υπόθεσης και ότι θα τηρήσει τους όρους που το Δικαστήριο κρίνει αναγκαίο να επιβάλει για την προστασία των μελών της οικογένειας, περιλαμβανομένου και του όρου να μην επισκέπτεται ή να μην παρενοχλεί με οποιονδήποτε τρόπο μέλος/η της οικογένειάς του.

Σύμφωνα με το άρθρο 15 της σχετικής νομοθεσίας:

2.7.1 Το Δικαστήριο μπορεί, μετά από αίτημα της αστυνομίας, να εκδώσει ένταλμα για τη σύλληψη προσώπου που καταγγέλλεται για οποιαδήποτε πράξη βίας.

2.7.2 Το πρόσωπο που συλλαμβάνεται προσάγεται στο Δικαστήριο μέσα σε 24 ώρες από τη σύλληψή του για να κατηγορηθεί για το αδίκημα βίας ή για να εκδοθεί διάταγμα προσωποκράτησής του, σύμφωνα με το άρθρο 24 του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου.

2.8 Όπου κρίνεται από τις αρμόδιες υπηρεσίες ότι, ως αποτέλεσμα βίας στην οικογένεια, ανήλικα μέλη της θα πρέπει να απομακρυνθούν από την οικογένεια, ο/η Λειτουργός Κοινωνικών Υπηρεσιών/ Οικογενειακός Σύμβουλος (ΛΚΥ/ΟΣ) των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, σε συνεργασία με Νομικό/ή Λειτουργό ή Δημόσιο/α Κατηγορο, κατόπιν αιτήματος προς το Δικαστήριο, εξασφαλίζουν σχετικό διάταγμα με βάση τις πρόνοιες των άρθρων 21 και 22 του περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμου του 2000 (Ν.119(Ι)/2000) – που στο εξής θα αναφέρεται ως σχετική νομοθεσία – ή υποβάλλουν αίτημα στο Οικογενειακό Δικαστήριο, σύμφωνα με τα άρθρα 18 μέχρι 21 του Περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμου του 1990, για αφαίρεση της γονικής μέριμνας από τους γονείς του/της ανήλικου/ης.

2.9 Κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου, ο/η εξεταστής/τρια της υπόθεσης και ο/η Λειτουργός Κοινωνικών Υπηρεσιών/ Οικογενειακός Σύμβουλος (ΛΚΥ/ΟΣ) συνεπικουρούν το/τη Νομικό Λειτουργό ή το/τη Δημόσιο Κατηγορο, στην περίπτωση που αναλαμβάνει την παρουσίαση και στήριξη του αιτήματος. Σχετική με το θέμα είναι εγκύκλιος του Γενικού Εισαγγελέα (Αρ.Φακ.: Γ.Ε.50(Α)/1992/Ν42/2 ημερ.04.06.2004).

(βλέπε σημεία 3.4.3.6 και 4.3.6)

2.10 Απαγορεύεται η παράδοση, παραλαβή ή δημοσίευση υλικού που αφορά καταγγελία ή κατάθεση υπόθεσης βίας κατ'εφαρμογή των άρθρων 34 και 35 της σχετικής νομοθεσίας. (βλέπε σημείο 1.13)

2.11 Όταν η αρμόδια υπηρεσία κρίνει ότι ένα παιδί πρέπει να τύχει ιατρικής εξέτασης για σκοπούς αξιολόγησης ή/και θεραπείας ή έκδοσης ιατρικών πιστοποιητικών αναφορικά με τη σωματική ή ψυχική του υγεία, τότε θα πρέπει να εφαρμόζεται το άρθρο 6(6) της σχετικής νομοθεσίας (Ν. 119(Ι)/2000) ή το άρθρο 53 του περί Παιδών Νόμου, Κεφ. 352.

Συγκεκριμένα, εάν υπάρχουν υποψίες ότι ένας από τους γονείς ή και οι δύο εμπλέκονται στην άσκηση βίας ενάντια στο παιδί, ή αν παρακωλύει την ιατρική εξέταση, η οποία κρίνεται προς το συμφέρον του παιδιού, τότε στην περίπτωση αυτή, ισχύει το άρθρο 6(6) της σχετικής νομοθεσίας, σύμφωνα με το οποίο η συγκατάθεση του προσώπου ή των προσώπων που έχουν τη γονική μέριμνα για το ανήλικο δεν είναι αναγκαία σε περίπτωση όπου κατά την άποψη του/ της ΛΚΥ/ΟΣ υπάρχουν εύλογες υπόνοιες ότι το ανήλικο κακοποιήθηκε από το πρόσωπο ή τα πρόσωπα που έχουν τη γονική μέριμνα, νοουμένου ότι πληροφορείται γραπτώς για το γεγονός αυτό ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας πριν από την ιατρική εξέταση του/της ανήλικου/ης ή, αν αυτό είναι εφικτό, αμέσως μετά την εξέταση στην πρώτη δεδομένη ευκαιρία και σε καμιά περίπτωση όχι αργότερα των 3 ημερών από την εξέταση. Σχετικό είναι επίσης το άρθρο 53 του περί Παιδών Νόμου, Κεφ. 352. (βλέπε σημεία 3.5.2, 5.1.2, 5.2.1, 5.5)

2.12 Σύμφωνα με το άρθρο 42(1) του Νόμου 91(Ι)/2014, στην περίπτωση που οι γονείς ή οι δικαιούχοι της γονικής μέριμνας αποκλείονται από την εκπροσώπηση του παιδιού λόγω σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ αυτών και του θύματος ή στην περίπτωση που το παιδί είναι ασυνόδευτο ή αποχωρισμένο από την οικογένειά του, το δικαστήριο μπορεί να διορίσει τον/την Επίτροπο για το Παιδί για τη νομική εκπροσώπηση του παιδιού στο πλαίσιο της ποινικής έρευνας ή διαδικασίας σύμφωνα με τον περί Επιτρόπου Προστασίας των Δικαιωμάτων του Παιδιού Νόμο.

2.13 Υποχρέωση καταγγελίας σε περίπτωση σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης παιδιών και προώθηση καταγγελίας

Σύμφωνα με το άρθρο 30 της νομοθεσίας σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών (Ν.91(Ι)/2014):

2.13.1 Οποιοσδήποτε παραλείπει να καταγγείλει στην Αστυνομία περίπτωση που περιέρχεται σε γνώση του, όπου εμπλέκεται παιδί ή παιδί με διανοητική ή ψυχική ανεπάρκεια σε αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα 6 μέχρι 10 και 15 του Νόμου ή δεν προωθεί σχετική καταγγελία στην Αστυνομία, διαπράττει αδίκημα και σε περίπτωση καταδίκης του υπόκειται σε ποινή φυλάκισης μέχρι δεκαπέντε (15) έτη ή σε χρηματική ποινή μέχρι είκοσι χιλιάδες ευρώ(€20.000) ή και στις δύο αυτές ποινές.

2.13.2 Κατά την επιμέτρηση της ποινής το δικαστήριο λαμβάνει ως επιβαρυντική περίπτωση το γεγονός ότι το πρόσωπο που παραλείπει να καταγγείλει ή δεν προωθεί καταγγελία στην Αστυνομία, είναι εκπαιδευτικός, λειτουργός των κοινωνικών υπηρεσιών ή δικηγόρος ο οποίος ασκεί το επάγγελμα ή μέλος του αστυνομικού σώματος ή επαγγελματίας υγείας, όπως ψυχίατρος, ιατρός οποιασδήποτε άλλης ειδικότητας, νοσηλεύτης/τρια, ψυχολόγος ή άλλος/η επαγγελματίας με συναφείς προς το αντικείμενο δραστηριότητες.

2.13.3 Κατά την επιμέτρηση της ποινής για τη διάπραξη του αδικήματος που προβλέπεται στο άρθρο 30(1) δεν αποτελεί υπεράσπιση ότι τα άτομα που

αναφέρονται στο άρθρο 30(2) παρέλειψαν να προβούν σε καταγγελία στην Αστυνομία λόγω του επαγγελματικού απόρρητου. (βλέπε σημείο 1.11)

2.14 Διερεύνηση ή άσκηση ποινικής δίωξης υποθέσεων σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών μέσα στην οικογένεια

Σύμφωνα με το άρθρο 38 της νομοθεσίας σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών (Ν.91(Ι)/2014):

2.14.1 Οι διωκτικές αρχές⁶ εξασφαλίζουν ότι η διερεύνηση ή η άσκηση ποινικής δίωξης δεν εξαρτώνται από την υποβολή παραπόνου ή καταγγελίας από το θύμα ή εκπρόσωπό του και ότι η ποινική διαδικασία μπορεί να συνεχιστεί ακόμα και εάν το πρόσωπο αυτό αποσύρει την κατάθεσή του.

2.14.2 Οι διωκτικές αρχές συνεχίζουν τη δίωξη και μετά την ενηλικίωση του θύματος. (βλέπε σημείο 4.4)

2.15 Νομικές συμβουλές και νομική αρωγή

Σύμφωνα με το άρθρο 37(3) της νομοθεσίας σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών (Ν.91(Ι)/2014), κάθε ανήλικο θύμα, ανεξάρτητα από την προθυμία του να συνεργαστεί με τις διωκτικές αρχές, για την ποινική έρευνα, δίωξη ή δίκη, έχει δικαίωμα άμεσης πρόσβασης σε νομικές συμβουλές σύμφωνα με τον περί Δικηγόρων Νόμο, σε κάθε στάδιο της διαδικασίας και σε περίπτωση που δεν έχει επαρκείς πόρους έχει δικαίωμα σε δωρεάν νομική αρωγή ανεξάρτητα από τις διατάξεις του περί Νομικής Αρωγής Νόμου.

⁶ «διωκτικές αρχές» σημαίνει το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ή/και την Αστυνομία.

3. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΥΗΜΕΡΙΑΣ

Ρόλος των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας είναι η προστασία και στήριξη των ανήλικων θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας σε συντονισμό με όλες τις εμπλεκόμενες υπηρεσίες.

3.1 Σύμφωνα με το άρθρο 6 της σχετικής νομοθεσίας, ο Υπουργός Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων διορίζει κατάλληλα πρόσωπα για να εκτελούν καθήκοντα Οικογενειακού Συμβούλου. Από τον Μάιο του 2011, με απόφαση της τότε Υπουργού Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, όλοι οι Λειτουργοί Κοινωνικών Υπηρεσιών (ΛΚΥ) εκτελούν καθήκοντα Οικογενειακού Συμβούλου (ΟΣ).

3.2 Ο/η Λειτουργός Κοινωνικών Υπηρεσιών/ Οικογενειακός Σύμβουλος (ΛΚΥ/ΟΣ) ενημερώνεται επώνυμα και γραπτώς από οποιοδήποτε επαγγελματία (αστυνομικό, εκπαιδευτικό, επαγγελματία υγείας - γιατρό, νοσηλεύτη, ψυχολόγο, επισκέπτρια υγείας κ.τ.λ., λειτουργό ΜΚΟ), ή από οποιοδήποτε πολίτη, επώνυμα ή ανώνυμα, για περιστατικά βίας στην οικογένεια. (βλέπε σημείο 4.1.2)

3.2.1 Ο/η Λειτουργός Κοινωνικών Υπηρεσιών/ Οικογενειακός Σύμβουλος (ΛΚΥ/ΟΣ) έχει τις πιο κάτω αρμοδιότητες:

3.2.1.1 Δέχεται παράπονα σχετικά με πιθανή άσκηση βίας και διεξάγει τις αναγκαίες έρευνες,

3.2.1.2 Συμβουλεύει, καθοδηγεί και μεσολαβεί για την απάμβλυνση προβλημάτων της οικογένειας που πιθανόν να οδήγησαν ή δυνατό να οδηγήσουν στην άσκηση βίας,

3.2.1.3 Προβαίνει σε διευθετήσεις για την άμεση ιατρική εξέταση του ανήλικου θύματος και, όπου κρίνει αναγκαίο, το συνοδεύει,

3.2.1.4 Προβαίνει σε καταγγελία στην Αστυνομία για τη διερεύνηση τυχόν διάπραξης ποινικού αδικήματος,

3.2.1.5 Διεξάγει, κατόπιν οδηγιών του Δικαστηρίου, έρευνες σχετικά με την οικονομική κατάσταση της οικογένειας του ανήλικου θύματος, και του κατηγορούμενου/δράστη ειδικά, στην περίπτωση που ενδέχεται να εκδοθεί διάταγμα αποκλεισμού του κατηγορούμενου/δράστη,

3.2.1.6 Διεξάγει έρευνες και προβαίνει σε διευθετήσεις σχετικά με τη διαμονή του ανήλικου θύματος και της οικογένειάς του ή του κατηγορούμενου/δράστη σε περίπτωση έκδοσης διατάγματος απομάκρυνσης θύματος ή αποκλεισμού του κατηγορούμενου/δράστη,

3.2.1.7 Ασκεί οποιαδήποτε άλλη αρμοδιότητα που ο/η Υπουργός αναθέτει σε αυτόν/ή.

3.2.2 Ο/η ΛΚΥ/ΟΣ, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του μπορεί να ζητήσει τη βοήθεια οποιουδήποτε κρατικού λειτουργού, της Αστυνομίας και οποιουδήποτε άλλου κατάλληλου προσώπου.

3.2.3 Ο/η ΛΚΥ/ΟΣ, κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του/της ενεργεί, μετά από γραπτή έγκριση του Διευθυντή Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, και εφαρμόζει στην ίδια έκταση και με τον ίδιο τρόπο τις διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 5(1) του περί Ποινικής Δικονομίας Νόμου.

3.3 Για αναφορές εκτός ωρών εργασίας, οι επί καθήκοντι ΛΚΥ/ΟΣ ενημερώνονται από την Αστυνομία.

3.4 ΒΙΑ ΕΝΑΝΤΙΑ ΣΕ ΠΑΙΔΙΑ

3.4.1 Λήψη αναφοράς

Ο/η ΛΚΥ/ΟΣ που λαμβάνει την αναφορά, καταγράφει σε ειδικό έντυπο:

3.4.1.1 Ημερομηνία και ώρα αναφοράς.

3.4.1.2 Πληροφορίες για το παιδί και την οικογένειά του.

3.4.1.3 Πληροφορίες σχετικά με άσκηση ή πιθανή άσκηση βίας ενάντια σε παιδί.

3.4.1.4 Κατά πόσο παρακολουθείται η οικογένεια από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας ή άλλον επαγγελματία κ.λπ.

3.4.1.5 Κατά πόσον το παιδί διατρέχει άμεσο κίνδυνο.

3.4.2 Ενέργειες ΛΚΥ/ΟΣ, εάν κρίνει ότι ένα παιδί διατρέχει άμεσο κίνδυνο, εντός της ημέρας:

3.4.2.1 Ενημερώνει αμέσως τον/την αρμόδιο/α Προϊστάμενο/η.

3.4.2.2 Προβαίνει σε συνάντηση με το παιδί για διερεύνηση της καταγγελίας.

3.4.2.3 Παρέχει άμεση συναισθηματική στήριξη στο ανήλικο θύμα, σύμφωνα με την ηλικία και την ωριμότητα του παιδιού και το ενημερώνει για τη σχετική νομοθεσία και το ρόλο του/της ΛΚΥ/ΟΣ.

3.4.2.4 Προβαίνει σε καταγγελία στην Αστυνομία.

3.4.2.5 Επικοινωνεί με πρόσωπα και επαγγελματίες που τυχόν εμπλέκονται, για συλλογή πληροφοριών και καλύτερη αξιολόγηση του περιστατικού.

3.4.2.6 Συνοδεύει το ανήλικο θύμα στο Νοσοκομείο για την ιατρική εξέταση.

3.4.2.7 Συνεργάζεται με την οικογένεια για να τεθούν κοινοί στόχοι εργασίας για την προστασία και διασφάλιση του συμφέροντος του παιδιού.

3.4.2.8 Εάν, με βάση τα δεδομένα, εκτιμηθεί ότι η ψυχική και σωματική υγεία του παιδιού κινδυνεύει και η συνεργασία με τους γονείς, παρά τις προσπάθειες των επαγγελματιών, είναι αδύνατη ή δεν ενδείκνυται, τουλάχιστον στο στάδιο της οικογενειακής κρίσης, τότε λαμβάνει αμέσως μέτρα προστασίας του παιδιού, π.χ. αποκλεισμό του κατηγορούμενου/δράστη ή απομάκρυνση του παιδιού από το οικογενειακό περιβάλλον, σε συνεργασία με την Αστυνομία και το Δημόσιο Κατήγορο.

3.4.3 Ενέργειες ΛΚΥ/ΟΣ αν κριθεί ότι ένα παιδί ΔΕΝ διατρέχει άμεσο κίνδυνο εντός 3 ημερών προωθούνται οι ενέργειες 3.4.1 και 3.4.2. Επιπρόσθετα:

3.4.3.1 Διερευνά, κατά τη συλλογή πληροφοριών, το ενδεχόμενο άσκησης βίας όχι μόνο για το συγκεκριμένο παιδί, αλλά και προς άλλα ανήλικα ή ενήλικα μέλη της οικογένειας.

3.4.3.2 Ενημερώνει τους γονείς για την καταγγελία, εκτός εάν εκτιμάται πως αυτό θα θέσει σε κίνδυνο το παιδί. Δίνει στους γονείς την ευκαιρία να εκφράσουν τις θέσεις τους. Τους εξηγεί τη νομική ευθύνη που έχουν οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας για τα παιδιά, με βάση τη σχετική νομοθεσία.

3.4.3.3 Επιδιώκει συνέντευξη με το παιδί χωρίς την παρουσία του γονιού, εάν ο γονιός είναι ο πιθανός δράστης ή εάν το παιδί έχει αναστολές. Το παιδί δεν παρίσταται στη συνέντευξη στην οποία οι γονείς ή άλλοι ενήλικοι περιγράφουν τα γεγονότα της αναφοράς.

3.4.3.4 Συνοδεύει το παιδί στην Αστυνομία και είναι παρόν κατά τη διάρκεια της οπτικογραφημένης συνέντευξης. Ο/Η ΛΚΥ/ΟΣ θα πρέπει να κάθεται σε θέση που να καταγράφεται το πρόσωπό του από το σύστημα, να μιλά καθαρά και δυνατά και ποτέ να μην ψιθυρίζει οτιδήποτε, να αποφεύγει νοήματα, μορφασμούς, ή έκφραση έντονων συναισθημάτων, και να μην παρεμβαίνει στη συζήτηση μεταξύ ανακριτή και μάρτυρα, εκτός αν του δίνεται ο λόγος από τον/την ανακριτή/τρια ή αν αυτό

είναι κατά την κρίση του/της αδήριτη ανάγκη που εξυπηρετεί τα συμφέροντα και την ευημερία του παιδιού μάρτυρα.

3.4.3.5 Εάν το παιδί έχει απομακρυνθεί από την οικογένεια του, σύμφωνα με το άρθρο 21 της σχετικής νομοθεσίας, και η φροντίδα του έχει ανατεθεί στη Διευθύντρια Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας με προσωρινό διάταγμα, τότε σε διάστημα 24 ημερών, θα πρέπει να εκτιμηθεί η περίπτωση και να αποφασιστεί κατά πόσο συντρέχουν λόγοι ώστε να υποβληθεί αίτημα στο Δικαστήριο για αφαίρεση γονικών δικαιωμάτων σύμφωνα με το άρθρο 18 του περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμου 1990(N.216/90).

3.4.3.6 Κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου, ο/η εξεταστής/στρια της υπόθεσης και ο/η ΛΚΥ/ΟΣ συνεπικουρούν το/τη Δημόσιο/α Κατήγορο, στην περίπτωση που αναλαμβάνει την παρουσίαση και στήριξη του αιτήματος. Σχετική με το θέμα είναι εγκύκλιος του Γενικού Εισαγγελέα (Αρ.Φακ.: Γ.Ε.50(A)/1992/N42/2 ημερ.04.06.2004). (βλέπε σημεία 2.9 και 4.3.6)

3.4.3.7 Αποστέλλει, άμεσα και όχι αργότερα των 7 ημερών από την αναφορά του περιστατικού, συμπληρωμένο Πληροφοριακό Δελτίο Υποχρεωτικής Αναφοράς προς ενημέρωση του Γενικού Εισαγγελέα (βλέπε 1.9 και 2.2).

3.4.3.8 Παραπέμπει το θύμα στις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας για ψυχολογική στήριξη και θεραπεία.

3.4.3.9 Συγκαλεί πολυθεματική συνεδρία. (βλέπε σημείο 3.7)

3.4.3.10 Συντονίζει την ετοιμασία Σχεδίου προστασίας, φροντίδας και αποκατάστασης του παιδιού.

3.5 Ιατρική Εξέταση

3.5.1 Η ιατρική/ιατροδικαστική εξέταση εξυπηρετεί το συμφέρον του παιδιού, αφού διασφαλίζει την υγεία του, εξασφαλίζει πληροφορίες για την ευρύτερη κατάσταση της υγείας του και συμβάλλει στην τεκμηρίωση της καταγγελίας.

3.5.2 Η συγκατάθεση του γονιού είναι απαραίτητη, εκτός εάν υπάρχουν υποψίες ότι εμπλέκεται στην άσκηση βίας ενάντια στο παιδί ή αν παρακωλύει την ιατρική εξέταση, η οποία κρίνεται προς το συμφέρον του παιδιού. Στην περίπτωση αυτή, ισχύει το άρθρο 6(6) της σχετικής νομοθεσίας, σύμφωνα με το οποίο η συγκατάθεση του προσώπου ή των προσώπων που έχουν τη γονική μέριμνα για το ανήλικο δεν είναι αναγκαία σε περίπτωση όπου κατά την άποψη του/της ΛΚΥ/ΟΣ υπάρχουν εύλογες υπόνοιες ότι το ανήλικο κακοποιήθηκε από το πρόσωπο ή τα πρόσωπα που έχουν τη γονική μέριμνα, νοουμένου ότι πληροφορείται γραπτώς για το γεγονός αυτό ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας πριν από την ιατρική εξέταση του/της ανήλικου/ης ή, αν αυτό είναι εφικτό, αμέσως μετά την εξέταση στην πρώτη δεδομένη ευκαιρία και σε καμιά περίπτωση όχι αργότερα των 3 ημερών από την εξέταση. Σχετικό είναι επίσης το άρθρο 53 του περί Παίδων Νόμου, Κεφ. 352. (βλέπε 2.11, 5.1.2, 5.2.1, 5.5)

3.5.3 Ο/Η ΛΚΥ/ΟΣ προετοιμάζει κατάλληλα το παιδί για την ιατρική/ιατροδικαστική εξέταση και τη σημασία της, ώστε να επιτευχθεί συγκατάθεση του παιδιού και να αποφευχθεί δυνητικός ψυχικός τραυματισμός του.

3.5.4 Ο/Η ΛΚΥ/ΟΣ, παρευρίσκεται στην ιατρική/ιατροδικαστική εξέταση εάν κρίνει ο/η ίδιος/α ότι είναι προς το συμφέρον του παιδιού. Ο/Η ΛΚΥ/ΟΣ διασφαλίζει ότι ο/η Ιατρικός Λειτουργός ή/και ο/η Ιατροδικαστής γνωρίζει όλες τις πληροφορίες που έχουν συλλεγεί για οποιουσδήποτε τραυματισμούς ή μώλωπες και για τα γεγονότα που οδήγησαν στον τραυματισμό.

3.5.5 Ο/Η ΛΚΥ/ΟΣ ενημερώνεται, προφορικώς και γραπτώς από τον Ιατρικό Λειτουργό για τα ευρήματα της εξέτασης και τη γνωμάτευση για ανάγκη περαιτέρω ιατρικής παρακολούθησης. Αν κριθεί σκόπιμο, ο/Η ΛΚΥ/ΟΣ ενημερώνει το παιδί και τους γονείς του.

3.6 Σεξουαλική κακοποίηση παιδιών μέσα στην οικογένεια

3.6.1 Υποχρέωση καταγγελίας σε περίπτωση υποψίας σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης παιδιών

Σύμφωνα με το άρθρο 30 του περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας Νόμου του 2014 (Ν.91(Ι)/2014):

3.6.1.1 Οποιοσδήποτε παραλείπει να καταγγείλει στην Αστυνομία περίπτωση που περιέρχεται σε γνώση του, όπου εμπλέκεται παιδί ή παιδί με διανοητική ή ψυχική ανεπάρκεια σε αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα 6 μέχρι 10 και 15 του παρόντος Νόμου ή δεν προωθεί σχετική καταγγελία, διαπράττει αδίκημα και σε περίπτωση καταδίκης του υπόκειται σε ποινή φυλάκισης μέχρι δεκαπέντε (15) έτη ή σε χρηματική ποινή μέχρι είκοσι χιλιάδες ευρώ(€20.000) ή και στις δύο αυτές ποινές.

3.6.1.2 Κατά την επιμέτρηση της ποινής το δικαστήριο λαμβάνει ως επιβαρυντική περίπτωση το γεγονός ότι το πρόσωπο που παραλείπει να καταγγείλει ή δεν προωθεί καταγγελία στην Αστυνομία, είναι εκπαιδευτικός, λειτουργός των κοινωνικών υπηρεσιών ή δικηγόρος ο οποίος ασκεί το επάγγελμα ή μέλος του αστυνομικού σώματος ή επαγγελματίας υγείας, όπως ψυχίατρος, ιατρός οποιασδήποτε άλλης ειδικότητας, νοσηλεύτης, ψυχολόγος ή άλλος επαγγελματίας με συναφείς προς το αντικείμενο δραστηριότητες.

3.6.1.3 Κατά την επιμέτρηση της ποινής για την διάπραξη του αδικήματος που προβλέπεται στο άρθρο 30(1) δεν αποτελεί υπεράσπιση ότι τα άτομα που αναφέρονται στο άρθρο 30(2) παρέλειψαν να προβούν σε καταγγελία στην Αστυνομία λόγω επαγγελματικού απόρρητου.

3.6.2 Υποχρέωση των εμπλεκόμενων υπηρεσιών για μέτρα στήριξης και προστασίας των ανήλικων θυμάτων

Σύμφωνα με το άρθρο 31 της σχετικής νομοθεσίας σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών (Ν.91(Ι)/2014):

3.6.2.1 Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας διασφαλίζουν ότι παρέχεται συνδρομή, στήριξη και προστασία σε παιδί αμέσως μόλις αυτές ή οποιαδήποτε άλλη εμπλεκόμενη υπηρεσία, έχουν βάσιμους λόγους να πιστεύουν ότι ενδέχεται να έχει διαπραχθεί εις βάρος του κάποιο εκ των αδικημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 6 έως 10 και 15, ανεξαρτήτως της προθυμίας του παιδιού να συνεργαστεί σε ποινική ανάκριση, έρευνα, δίωξη ή δίκη.

3.6.2.2 Οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας διασφαλίζουν ότι, όταν η ηλικία προσώπου που έχει υποστεί κάποιο εκ των αδικημάτων που προβλέπονται στα άρθρα 6 έως 10 και 15 είναι αβέβαιη και υπάρχουν λόγοι να πιστεύεται ότι πρόκειται για παιδί, το εν λόγω πρόσωπο θεωρείται κατά τεκμήριο παιδί, έτσι ώστε να έχει άμεση πρόσβαση σε συνδρομή, στήριξη και προστασία, σύμφωνα με τις διατάξεις της σχετικής νομοθεσίας.

3.6.3 Στήριξη των ανήλικων θυμάτων

Σύμφωνα με το άρθρο 45 της νομοθεσίας (Ν.91(Ι)/2014), οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, οι οποίες αποτελούν και την αρμόδια αρχή για το συντονισμό όλων των εμπλεκόμενων υπηρεσιών, στήριζον το παιδί και την οικογένεια ασκώντας, μεταξύ

άλλων, διασυνδεδετικό ρόλο με άλλες υπηρεσίες, με στόχο τη διασφάλιση του συμφέροντος του παιδιού. Σε περίπτωση που οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας διαπιστώσουν ότι οι δικαιούχοι της γονικής μέριμνας θύματος δεν διασφαλίζουν το συμφέρον του παιδιού και, ως εκ τούτου, δεν μπορούν να το εκπροσωπούν λόγω σύγκρουσης συμφερόντων μεταξύ αυτών και του θύματος, λαμβάνουν όλα τα απαραίτητα μέτρα και προβαίνουν σε όλες τις απαιτούμενες διαδικασίες ώστε να διοριστεί επίτροπος σύμφωνα με τις διατάξεις του περί Σχέσεων Γονέων και Τέκνων Νόμου.

Σημειώνεται ότι όλα τα περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης παιδιού, εντός της οικογένειας, θα παραπέμπονται στο Σπίτι του Παιδιού.

3.7 Πολυθεματική Συνεργασία

3.7.1 Ο/η ΛΚΥ/ΟΣ συγκαλεί συνεδρία της πολυθεματικής ομάδας, η οποία απαρτίζεται από επαγγελματίες διαφόρων ειδικοτήτων από όλα τα άμεσα εμπλεκόμενα υπουργεία, Υγείας, Παιδείας και Πολιτισμού και την Αστυνομία, με σκοπό το συντονισμό για τη διαχείριση της συγκεκριμένης περίπτωσης. Άλλοι επαγγελματίες δυνατόν να συγκαλέσουν πολυθεματική συνεδρία για τον ίδιο σκοπό. (βλέπε σημείο 3.4.3.9)

3.7.2 Τα μέλη της ομάδας δίνουν τις πληροφορίες που έχουν για την περίπτωση, εκτιμάται ο βαθμός ανάγκης φροντίδας και προστασίας του παιδιού, και καθορίζεται σχέδιο προστασίας, φροντίδας και αποκατάστασης του παιδιού. Τηρούνται πρακτικά από το φορέα που συγκαλεί την πολυθεματική ομάδα και κοινοποιούνται σε όλα τα μέλη εντός 7 ημερών από τη συνεδρία. Οι αποφάσεις είναι δεσμευτικές προς όλα τα μέρη.

3.7.3 Σε περιπτώσεις διαζευγμένων ή εν διαστάσει γονέων, αφού ζητηθεί από το Οικογενειακό Δικαστήριο σχετική έκθεση, η πολυθεματική ομάδα, έχοντας διαμορφώσει άποψη επί της καταγγελίας, αποφασίζει για σύσταση προς το Οικογενειακό Δικαστήριο, αναστολής κάθε διατάγματος επικοινωνίας του ύποπτου γονέα/κηδεμόνα με το παραπονούμενο παιδί, ώστε να διασφαλιστεί αφ' ενός τυχόν επηρεασμός του παιδιού και, αφετέρου, η αποτροπή περαιτέρω βλάβης. Ο/η ΛΚΥ/ΟΣ ενημερώνει το Οικογενειακό Δικαστήριο σχετικά.

4. ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

Ρόλος της Αστυνομίας είναι η ασφάλεια και η προστασία των ανήλικων θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας, η διερεύνηση ποινικών υποθέσεων, και η προσαγωγή κατηγορουμένων ενώπιον της Δικαιοσύνης.

4.1 Λήψη αναφοράς και διερεύνηση καταγγελίας για:

- i. άσκηση βίας σε παιδί ή
- ii. άσκηση βίας στην οικογένεια όπου υπάρχουν υποψίες ότι εμπλέκονται παιδιά είτε ως θύματα είτε ως μάρτυρες

4.1.1 Ο/Η (αστυνομικός) εξεταστής/τρια της υπόθεσης ενημερώνει αμέσως τηλεφωνικώς το/τη Λειτουργό Κοινωνικών Υπηρεσιών/ Οικογενειακό Σύμβουλο (ΛΚΥ/ΟΣ) του αρμόδιου Γραφείου Κοινωνικών Υπηρεσιών/Επαρχιακού Γραφείου Ευημερίας ή εκτός ωρών εργασίας τον/την επί καθήκοντι ΛΚΥ/ΟΣ, και μεριμνά άμεσα για λήψη μέτρων προστασίας των θυμάτων, περιλαμβανομένων των αιτήσεων για σχετικά προστατευτικά διατάγματα.

4.1.2 Ο/Η (αστυνομικός) εξεταστής/τρια της υπόθεσης, ενημερώνει το συντομότερο δυνατό τηλεφωνικώς ή μέσω μηνύματος (ανάλογα με την περίπτωση) το Γραφείο Χειρισμού Θεμάτων Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Ανηλίκων στο Αρχηγείο Αστυνομίας. Επίσης, εντός 7 ημερών ενημερώνει γραπτώς τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας. (βλέπε σημείο 3.2)

4.1.3 Οι σοβαρές υποθέσεις βίας στην οικογένεια (όταν εμπλέκονται παιδιά) εξετάζονται από το οικείο Επαρχιακό Τμήμα Ανιχνεύσεως Εγκλημάτων (ΤΑΕ) ή από τον οικείο Αστυνομικό Σταθμό, ανάλογα με την αρμοδιότητά του. Υποθέσεις σεξουαλικής κακοποίησης/ εκμετάλλευσης ανηλίκων διερευνώνται από την Ειδική Ανακριτική Ομάδα, η οποία υπάγεται στο Γραφείο Χειρισμού Θεμάτων Πρόληψης/ Καταπολέμησης Βίας στην Οικογένεια, Αρχηγείο Αστυνομίας (σε συνεργασία με τα Επαρχιακά ΤΑΕ). Υποθέσεις που εμπíπτουν σε θέματα εμπορίας προσώπων σε σχέση με βία στην οικογένεια ή/και σε σχέση με σεξουαλική εκμετάλλευση ανηλίκων εξετάζονται από το Γραφείο Καταπολέμησης Εμπορίας Προσώπων στο Αρχηγείο Αστυνομίας. Υποθέσεις που αφορούν σεξουαλική κακοποίηση/ εκμετάλλευση ανηλίκων μέσω Διαδικτύου και ηλεκτρονικών υπολογιστών εξετάζονται από το Γραφείο Καταπολέμησης Ηλεκτρονικού Εγκλήματος στο Αρχηγείο Αστυνομίας.

4.1.4 Ο/Η (αστυνομικός) εξεταστής/τρια της υπόθεσης ενημερώνει γραπτώς τον Αρχηγό Αστυνομίας και τον Γενικό Εισαγγελέα, με υποβολή Έκθεσης/ Πληροφοριακού Δελτίου Υποχρεωτικής Αναφοράς, αμέσως και όχι αργότερα των 7 ημερών (βλέπε σημεία 1.10 και 2.2).

4.1.5 Στις περιπτώσεις λήψης καταγγελίας σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκου από Αστυνομικό Σταθμό/ Επαρχιακό ΤΑΕ, το μέλος της Αστυνομίας που λαμβάνει την αρχική καταγγελία συμπληρώνει σχετικό έντυπο και το αποστέλλει αμέσως στην Ειδική Ανακριτική Ομάδα (Γραφείου Χειρισμού Θεμάτων Πρόληψης/ Καταπολέμησης Βίας στην Οικογένεια, Αρχηγείο Αστυνομίας) μέσω φαξ και παράλληλα ενημερώνει τηλεφωνικώς.

4.1.6 Στις περιπτώσεις λήψης καταγγελίας σεξουαλικής κακοποίησης ανηλίκου από Αστυνομικό Σταθμό/ Επαρχιακό ΤΑΕ, το μέλος της Αστυνομίας που θα λάβει αρχικά την καταγγελία περιορίζεται μόνο στην άντληση των πληροφοριών που απαιτούνται για τη συμπλήρωση του σχετικού εντύπου.

4.2 Μαρτυρία ανηλίκων - οπτικογραφημένες καταθέσεις

4.2.1 Η λήψη καταθέσεων από παιδιά νηπιακής ηλικίας θα πρέπει να αποφεύγεται, εκτός εάν κρίνεται απαραίτητη για σκοπούς τεκμηρίωσης της κακοποίησης που υπέστησαν. Εκεί που υπάρχουν αμφιβολίες κατά πόσο ενδείκνυται να ληφθεί κατάθεση από ανήλικο θύμα, ο/η (αστυνομικός) εξεταστής/τρια της υπόθεσης συζητά το θέμα με το Γραφείο Χειρισμού Θεμάτων Βίας στην Οικογένεια, ή/και τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, ή/και τη Νομική Υπηρεσία, ή/και τις Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας.

4.2.2 Όλες οι καταθέσεις παιδιών (μέχρι την ηλικία των 18 χρόνων) θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας που αφορούν σεξουαλική κακοποίηση/ εκμετάλλευση ή/και ενδοοικογενειακή εμπορία προσώπων, λαμβάνονται οπτικογραφημένες από αστυνομικούς του ιδίου φύλου, εκτός εάν υπάρχουν ιδιαίτεροι λόγοι.

4.2.3 Σε Αστυνομικές Διευθύνσεις Επαρχιών και στο Αρχηγείο Αστυνομίας υπάρχουν ειδικά διαμορφωμένες και εξοπλισμένες εγκαταστάσεις για λήψη οπτικογραφημένων καταθέσεων.

4.2.4 Οπτικογραφημένες καταθέσεις λαμβάνονται μόνο από ειδικά εκπαιδευμένους προς τούτο αστυνομικούς. Πέραν των περιπτώσεων που αναφέρονται στις 4.2.1 και 4.2.2, νοουμένου ότι ο Νόμος το επιτρέπει και υπάρχει η σχετική συγκατάθεση, οι καταθέσεις θυμάτων κάτω των 14 ετών, ή προσώπων με νοητική αναπηρία/προβλήματα ψυχικής υγείας, ή κωφάλαλων, λαμβάνονται σε μορφή οπτικογράφησης. Στις υπόλοιπες περιπτώσεις που ο Νόμος το επιτρέπει, το ενδεχόμενο λήψης οπτικογραφημένης κατάθεσης εκτιμάται από τους ανακριτές/εξεταστές, σε συνεργασία με το Γραφείο Χειρισμού Θεμάτων Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Ανηλίκων ή/και με άλλες Υπηρεσίες.

4.2.5 Για διευκόλυνση της διαδικασίας λήψης οπτικογραφημένης κατάθεσης από ανήλικους/ες, η Αστυνομία ζητά τη συνδρομή των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας για συνοδεία των μαρτύρων και για παρουσία κατά το χρόνο λήψης της κατάθεσης. Σχετικό αναλυτικό «Σημείωμα για συνοδό θύματος ή μάρτυρα» (Αρ.Φακ. ΤΑΕ/255(II), ημερ.17/10/2008) είναι διαθέσιμο στην ελληνική και αγγλική γλώσσα.

4.3 Ενέργειες (Αστυνομικού) Εξεταστή υπόθεσης

4.3.1 Σε περιπτώσεις που συνεπεία της αστυνομικής παρέμβασης παραμένει ανήλικος/η χωρίς γονική φροντίδα, ο/η (αστυνομικός) εξεταστής/τρια της υπόθεσης ενημερώνει άμεσα (τηλεφωνικώς) τον/την ΛΚΥ/ΟΣ για να μεριμνήσει για τη φροντίδα του/της. Όταν η ανάθεση της φροντίδας ανήλικου/ης ενδέχεται να επηρεάσει τη μαρτυρία ανήλικου/ης, ο/η Αστυνομικός ενημερώνει σχετικά τον/την ΛΚΥ/ΟΣ, έτσι ώστε να συνυπολογίσει τούτο στη διευθέτηση που θα προωθήσει.

4.3.2 Ο/Η (αστυνομικός) εξεταστής/τρια της υπόθεσης παραπέμπει το ανήλικο θύμα σε ιατρική (σωματική και ψυχολογική) εξέταση συμπληρώνοντας ειδικό έντυπο και λαμβάνοντας τις απαιτούμενες συγκαταθέσεις που προνοούνται από το Νόμο.

4.3.3 Κατά την πρώτη επαφή με ανήλικο θύμα σεξουαλικής κακοποίησης/ εκμετάλλευσης, ο/η αστυνομικός ενημερώνει το θύμα σχετικά με τα δικαιώματά του παραδίδοντας σε αυτό ή/και στον κηδεμόνα του σχετικό έντυπο.

4.3.4 Όπου κρίνεται αναγκαίο, αστυνομικός φωτογράφος διεξάγει φωτογράφιση των σωματικών σημαδιών του θύματος, καθ' υπόδειξη του/της ιατρού/ιατροδικαστή, για τεκμηρίωση της καταγγελίας. (βλέπε σημείο 5.2.6)

4.3.5 Όταν κρίνεται σκόπιμη η έκδοση Διατάγματος Αποκλεισμού ή Απομάκρυνσης, με βάση τη σχετική νομοθεσία, ο/η (αστυνομικός) εξεταστής/τρια της υπόθεσης συνεργάζεται με τον/την ΛΥΚ/ΟΣ και/ή το/τη Δημόσιο/α Κατήγορο για την υποβολή

του αιτήματος στο Δικαστήριο. Προς τούτο, η Αστυνομία θέτει υπόψη του/της ΛΚΥ/ΟΣ όλα τα υπόψη της στοιχεία που είναι απαραίτητα για την τεκμηρίωση του αιτήματος.

4.3.6 Κατά την ακροαματική διαδικασία ενώπιον του Δικαστηρίου, ο/η (αστυνομικός) εξεταστής/τρια της υπόθεσης και ο/η ΛΚΥ/ΟΣ συνεπικουρούν το/τη Δημόσιο/α Κατήγορο, στην περίπτωση που αναλαμβάνει την παρουσίαση και στήριξη του αιτήματος. Σχετική με το θέμα είναι Εγκύκλιος του Γενικού Εισαγγελέα με Αρ.Φακ. Γ.Ε.50(Α)/1992/Ν42/2 ημερ.4/6/2004. (βλέπε σημεία 2.9 και 3.4.3.6)

4.3.7 Σε περιπτώσεις που θύμα και θύτης είναι ενήλικες, για αδίκημα που συνέβηκε μεταξύ τους αλλά ενώπιον ανηλίκου, να αποφεύγεται η λήψη κατάθεσης από τον/τη ανήλικο/η μάρτυρα, και η στοιχειοθέτηση της υπόθεσης να βασίζεται σε μαρτυρία που δεν εμπλέκει τον/τη ανήλικο/η ως μάρτυρα του περιστατικού.

4.4 Διερεύνηση ή άσκηση ποινικής δίωξης υποθέσεων σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών μέσα στην οικογένεια

Σύμφωνα με το άρθρο 38 της σχετικής νομοθεσίας σχετικά με τη σεξουαλική κακοποίηση παιδιών (Ν.91(Ι)/2014):

4.4.1 Οι διωκτικές αρχές⁷ εξασφαλίζουν ότι η διερεύνηση ή η άσκηση ποινικής δίωξης δεν εξαρτώνται από την υποβολή παραπόνου ή καταγγελίας από το θύμα ή εκπρόσωπό του και ότι η ποινική διαδικασία μπορεί να συνεχιστεί ακόμα και εάν το πρόσωπο αυτό αποσύρει την κατάθεσή του.

4.4.2 Οι διωκτικές αρχές συνεχίζουν τη δίωξη και μετά την ενηλικίωση του θύματος. (βλέπε σημείο 2.14)

Σημειώνεται ότι όλα τα περιστατικά σεξουαλικής κακοποίησης παιδιών, εντός της οικογένειας, θα παραπέμπονται στο Σλίτι του Παιδιού.

4.5 Γραφείο Χειρισμού Θεμάτων Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Ανηλίκων

Το Γραφείο Χειρισμού Θεμάτων Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Ανηλίκων εδρεύει στο Αρχηγείο Αστυνομίας – Τμήμα Καταπολέμησης Εγκλήματος. Το Γραφείο αυτό έχει συντονιστικό, επιτελικό και στηρικτικό ρόλο σε θέματα βίας στην οικογένεια. Μεταξύ άλλων, καταγράφει και παρακολουθεί την πορεία περιστατικών βίας στην οικογένεια, μελετά ποινικούς φακέλους και υποβάλλει απόψεις και εισηγήσεις για την παραπέρα πορεία τους, προωθεί την επί του θέματος εκπαίδευση αστυνομικών και άλλων επαγγελματιών, προωθεί ενημερωτικές εκστρατείες και συντονίζει, όπου χρειάζεται, τις ενέργειες της Αστυνομίας με άλλες αρμόδιες Υπηρεσίες. Όταν κατά τη διαχείριση περιστατικών βίας στην οικογένεια αναφύονται ιδιαίτερα ζητήματα που αφορούν την Αστυνομία, οι επαγγελματίες, ανεξαρτήτως Υπηρεσίας στην οποία ανήκουν, μπορούν να επικοινωνούν με το εν λόγω Γραφείο για συζήτηση των περιπτώσεων.

Στο Γραφείο Χειρισμού Θεμάτων Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Ανηλίκων, λειτουργεί παράλληλα η Ειδική Ανακριτική Ομάδα για τη Διερεύνηση Υποθέσεων Σεξουαλικής Κακοποίησης Παιδιών, η οποία διερευνά τις συναφείς υποθέσεις σε συνεργασία με τα Επαρχιακά ΤΑΕ. Η Ομάδα εργάζεται 0700-1900 καθημερινά, περιλαμβανομένων Σαββατοκύριακων και Δημοσίων Αργιών, ενώ, εκτός ωρών ορίζεται εφημερεύον μέλος του Γραφείου.

⁷ «διωκτικές αρχές» σημαίνει το Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας ή/και την Αστυνομία.

4.6 Εφαρμογή/Παρακοή Δικαστικών Διαταγμάτων

4.6.1 Η παρακοή προστατευτικού Δικαστικού Διατάγματος (Αποκλεισμού ή Απομάκρυνσης), που εκδίδεται με βάση το Ν.119(Ι)/2000, συνιστά ποινικό αδίκημα κατά παράβαση του Άρθρου 23(7) του ίδιου Νόμου.

4.6.2 Η παρακοή προστατευτικού Δικαστικού Διατάγματος (Αποκλεισμού ή Απομάκρυνσης), που εκδίδεται με βάση το Ν.91(Ι)/2014, συνιστά ποινικό αδίκημα.

4.6.3 Η παρακοή Διατάγματος Αποκλειστικής Χρήσης Κατοικίας, που εκδίδεται από Οικογενειακό Δικαστήριο, συνιστά ποινικό αδίκημα κατά παράβαση του Άρθρου 137 του Ποινικού Κώδικα (Απείθεια κατά Νομίμων Διαταγών).

4.6.4 Η παρακοή απαγορευτικού προστακτικού Διατάγματος Επικοινωνίας, που εκδίδεται από Οικογενειακό Δικαστήριο, συνιστά ποινικό αδίκημα κατά παράβαση του άρθρου 137 του Ποινικού Κώδικα (Απείθεια κατά Νομίμων Διαταγών).

Στις προαναφερόμενες περιπτώσεις (4.6.1-4.6.4), η Αστυνομία νομιμοποιείται να ασκεί τις συνήθεις εξουσίες της που σχετίζονται με διερεύνηση ποινικών υποθέσεων, περιλαμβανομένων και των εξουσιών σύλληψης. Νοείται ότι στις περιπτώσεις όπου η άσκηση των Αστυνομικών εξουσιών επηρεάζει την ευημερία του ανηλικού θύματος, η Αστυνομία ζητά τη συνδρομή/ συνεργασία των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

4.6.5 Η παρακοή ρυθμιστικού (αναγνωριστικού δικαιώματος) Διατάγματος Επικοινωνίας δεν συνιστά διάπραξη ποινικού αδικήματος και η Αστυνομία δεν δύναται να διερευνήσει ποινική υπόθεση ή/και να ασκήσει συνηθισμένες Αστυνομικές εξουσίες. Σε τέτοιες περιπτώσεις και υπό προϋποθέσεις, η Αστυνομία μπορεί να συμβουλευθεί την πλευρά που καταγγέλλει την παρακοή όπως προχωρήσει με καταγγελία στο Οικογενειακό Δικαστήριο βάσει του Άρθρου 42 του περί Δικαστηρίων Νόμου 14/60. Η Αστυνομία ενημερώνει σχετικά τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας.

4.6.6 Σε περιπτώσεις που υπάρχει αμφιβολία κατά πόσο ένα διάταγμα επικοινωνίας είναι ρυθμιστικό ή απαγορευτικό, ο/η επηρεαζόμενος/η Αστυνομικός Σταθμάρχης ή/και αντιπρόσωπος του/της, να απευθύνεται αρχικά στο Γραφείο Χειρισμού Θεμάτων Βίας στην Οικογένεια και Κακοποίησης Ανηλίκων στο Αρχηγείο Αστυνομίας. Αν συνεχίσει να υπάρχει αμφιβολία για το είδος του διατάγματος, τότε, αφού ληφθεί η σχετική μαρτυρία, ο φάκελος αποστέλλεται στη Νομική Υπηρεσία για οδηγίες.

5. ΥΠΗΡΕΣΙΕΣ ΥΓΕΙΑΣ

Ρόλος των Υπηρεσιών Υγείας είναι η αναγνώριση των ανήλικων θυμάτων βίας στην οικογένεια, η αξιολόγηση και καταγραφή των ευρημάτων και η παροχή σωματικής και ψυχικής φροντίδας. Παράλληλα, οι Υπηρεσίες Υγείας παρέχουν εξειδικευμένες υπηρεσίες στα ανήλικα θύματα ενδοοικογενειακής βίας μέσω της συνέργειας πολλαπλών ειδικοτήτων. Οι Υπηρεσίες Υγείας παρέχουν άμεση αλλά και μακρόχρονη φροντίδα υγείας στα ανήλικα θύματα βίας.

5.1 Άρση απορρήτου⁸ και διενέργεια εξέτασης σε περιπτώσεις παιδικής κακοποίησης

5.1.1 Αν ένας/μία ενήλικας ή ανήλικος/η ασθενής αποκαλύψει την κακοποίηση παιδιού, ο/η Λειτουργός Υγείας θα πρέπει, σύμφωνα με σχετική γνωμάτευση του Γενικού Εισαγγελέα (Αρ.Φακ.Γ.Ε.: 50(Α)/1992/Ν42/3 και ημερ.06.02.2009), να άρει την εμπιστευτικότητα και να ενημερώσει προφορικά και γραπτώς τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, για να διασφαλίσει την ευημερία του παιδιού. Σε περίπτωση που το παιδί, για το οποίο γίνεται αναφορά, διατρέχει άμεσο κίνδυνο, ο/η Λειτουργός Υγείας ενημερώνει αμέσως προφορικά και, όχι αργότερα των 7 ημερών, γραπτώς τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ). Εκτός ωρών γραφείου, ειδοποιεί την Αστυνομία η οποία καλεί τον/την επί καθηκοντι ΛΚΥ/ΟΣ.

(βλέπε σημείο 1.12)

5.1.2 Όταν η αρμόδια υπηρεσία κρίνει ότι ένα παιδί πρέπει να τύχει ιατρικής εξέτασης για σκοπούς αξιολόγησης ή/και θεραπείας ή έκδοσης ιατρικών πιστοποιητικών αναφορικά με τη σωματική ή ψυχική του υγεία, τότε θα πρέπει να εφαρμόζεται το άρθρο 6(6) της σχετικής νομοθεσίας (Ν. 119(Ι)/2000) ή το άρθρο 53 του περί Παίδων Νόμου, Κεφ. 352.

(βλέπε σημεία 2.11, 3.5.2, 5.2.1, 5.5)

5.2 Ιατροί

5.2.1 Εάν υπάρχουν υποψίες ότι ένας από τους γονείς ή και οι δύο εμπλέκονται στην άσκηση βίας ενάντια στο παιδί ή παρακωλύουν την ιατρική εξέταση, η οποία κρίνεται προς το συμφέρον του παιδιού, τότε, ισχύει το άρθρο 6(6) της σχετικής νομοθεσίας. Σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο, η συγκατάθεση του προσώπου ή των προσώπων που έχουν τη γονική μέριμνα για το ανήλικο δεν είναι αναγκαία σε περίπτωση που κατά την άποψη του/της ΛΚΥ/ΟΣ υπάρχουν εύλογες υπόνοιες ότι ο/η ανήλικος/η κακοποιήθηκε από το πρόσωπο ή τα πρόσωπα που έχουν τη γονική μέριμνα. Για το γεγονός αυτό, πληροφορείται γραπτώς ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας πριν από την ιατρική εξέταση του/της ανήλικου/ης ή, αν αυτό δεν είναι εφικτό, αμέσως μετά την εξέταση και σε καμιά περίπτωση όχι αργότερα των 3 ημερών από την εξέταση. Σχετικό είναι επίσης το άρθρο 53 του περί Παίδων Νόμου, Κεφ. 352. (βλέπε σημεία 2.11, 3.5.2, 5.1.2, 5.5)

Αν οποιοσδήποτε/οποιαδήποτε ιατρός στη διάρκεια φυσικής εξέτασης διαπιστώσει ή υποψιαστεί κακοποίηση:

5.2.2 Καλεί τον/την επί καθηκοντι Παιδίατρο του Νοσοκομείου, τον/την ιατροδικαστή ή αν υπάρχει υποψία σεξουαλικής κακοποίησης, οποιαδήποτε άλλη ειδικότητα κρίνεται απαραίτητη για αντιμετώπιση του συγκεκριμένου περιστατικού.

5.2.3 Λαμβάνει πλήρες ιστορικό και καταγράφει τα πορίσματα της εξέτασης.

⁸ Επισυνάπτεται στο παράρτημα.

5.2.4 Καλεί τον/την ΛΚΥ/ΟΣ. Εκτός ωρών γραφείου ειδοποιεί την Αστυνομία, η οποία καλεί τον/την επί καθήκοντι ΛΚΥ/ΟΣ.

5.2.5 Υποβάλλει προς τον Γενικό Εισαγγελέα, Έκθεση/ Πληροφοριακό Δελτίο Υποχρεωτικής Αναφοράς, αμέσως και όχι αργότερα των 7 ημερών. (βλέπε σημεία 1.10 και 2.2)

5.2.6 Σε περίπτωση παραπομπής περιστατικού βίας από άλλη Υπηρεσία, η ιατρική εξέταση γίνεται το συντομότερο δυνατό γιατί οποιαδήποτε καθυστέρηση μπορεί να σημαίνει εξαφάνιση των σωματικών σημάδιων. Η ιατρική εξέταση είναι αναγκαία για την εξασφάλιση της ιατρικής γνώμης, η οποία συμβάλλει στην τεκμηρίωση της καταγγελίας. Όπου κρίνεται αναγκαίο, ο/η ιατρός/ιατροδικαστής ζητά από την Αστυνομία τη φωτογράφιση των σωματικών σημάδιων για τεκμηρίωση της καταγγελίας. (βλέπε σημείο 4.3.4)

5.2.7 Ο/Η ιατρός ενημερώνει γραπτώς, και όχι αργότερα των 3 ημερών, για τα ευρήματα του την Υπηρεσία που παραπέμπει το περιστατικό (π.χ. ΥΚΕ/ Αστυνομία)

5.3 Υποχρέωση καταγγελίας σε περίπτωση σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης παιδιών

Σύμφωνα με το άρθρο 30 του περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας Νόμου του 2014 (Ν.91(Ι)/2014):

5.3.1 Οποιοσδήποτε παραλείπει να καταγγείλει στην Αστυνομία περίπτωση που περιέρχεται σε γνώση του, όπου εμπλέκεται παιδί ή παιδί με διανοητική ή ψυχική ανεπάρκεια σε αδικήματα που προβλέπονται στα άρθρα 6 μέχρι 10 και 15 του παρόντος Νόμου ή δεν προωθεί σχετική καταγγελία, διαπράττει αδίκημα και σε περίπτωση καταδίκης του υπόκειται σε ποινή φυλάκισης μέχρι δεκαπέντε (15) έτη ή σε χρηματική ποινή μέχρι είκοσι χιλιάδες ευρώ(€20.000) ή και στις δύο αυτές ποινές.

5.3.2 Κατά την επιμέτρηση της ποινής το δικαστήριο λαμβάνει ως επιβαρυντική περίσταση το γεγονός ότι το πρόσωπο που παραλείπει να καταγγείλει ή δεν προωθεί καταγγελία στην Αστυνομία, είναι εκπαιδευτικός, λειτουργός των κοινωνικών υπηρεσιών ή δικηγόρος ο οποίος ασκεί το επάγγελμα ή μέλος του αστυνομικού σώματος ή επαγγελματίας υγείας, όπως ψυχίατρος, ιατρός οποιασδήποτε άλλης ειδικότητας, νοσηλεύτης, ψυχολόγος ή άλλος επαγγελματίας με συναφείς προς το αντικείμενο δραστηριότητες.

5.3.3 Κατά την επιμέτρηση της ποινής για την διάπραξη του αδικήματος που προβλέπεται στο άρθρο 30(1) δεν αποτελεί υπεράσπιση ότι τα άτομα που αναφέρονται στο άρθρο 30(2) παρέλειψαν να προβούν σε καταγγελία στην Αστυνομία λόγω επαγγελματικού απόρρητου.

5.4 Ιατρική εξέταση

5.4.1 Η ιατρική/ιατροδικαστική εξέταση γίνεται κατόπιν αιτήματος/ παραπομπής της Αστυνομίας ή από τον/την ιατρό που εξετάζει το παιδί και διεξάγεται σε κατάλληλο χώρο, φιλικό προς το παιδί, στο Παιδιατρικό ή Παιδοψυχιατρικό Τμήμα του εκάστοτε Δημόσιου Νοσηλευτηρίου από παιδίατρο/ιατροδικαστή. Εκτός ωρών εργασίας, όταν το παιδί μεταβεί στις Πρώτες Βοήθειες, καλείται ο/η επί καθήκοντι παιδίατρος/ιατροδικαστής του Νοσοκομείου.

5.4.2 Ο/Η παιδίατρος/ιατροδικαστής αποφασίζει κατά πόσο θα καλεί άλλους ιατρικούς λειτουργούς να συμμετέχουν στην εξέταση, η οποία γίνεται αμέσως χωρίς καθυστέρηση, και ποιους θα καλεί.

5.4.3 Η ιατρική/ιατροδικαστική εξέταση γίνεται από παιδίατρο/ιατροδικαστή. Ανάλογα με την ψυχολογική κατάσταση του παιδιού, και όπου αυτό είναι εφικτό, δίνεται στο παιδί το δικαίωμα επιλογής του φύλου του παιδίατρο/ιατροδικαστή.

5.4.4 Παρόντες, κατά την ιατρική/ιατροδικαστική εξέταση, είναι ο/η παιδίατρος/ιατροδικαστής, ο/η νοσηλεύτης/τρια, ο/η Λειτουργός Κοινωνικών Υπηρεσιών/ Οικογενειακός/ή Σύμβουλος (ΛΚΥ/ΟΣ) που χειρίζεται την υπόθεση και ο γονέας του παιδιού, νοουμένου ότι δεν εμπλέκεται στην κακοποίηση και το παιδί το επιθυμεί. (βλέπε σημείο 5.5.1)

5.4.5 Ο/Η παιδίατρος/ιατροδικαστής καταγράφει τα ευρήματα της εξέτασης του παιδιού. Καθορίζει εάν το παιδί χρειάζεται περαιτέρω ιατρική παρακολούθηση. Γνωστοποιεί τα αποτελέσματα της ιατρικής εξέτασης στον/στην ΛΚΥ/ΟΣ και, εάν θεωρεί σκόπιμο, στο παιδί και στον γονιό ή κηδεμόνα, με γνώμονα το συμφέρον του παιδιού.

5.4.6 Η ιατρική/ιατροδικαστική μαρτυρία είναι ένας παράγοντας καθορισμού κατά πόσον έχει ασκηθεί βία. Η απουσία μαρτυρίας δεν σημαίνει ότι δεν ασκήθηκε βία, ιδιαίτερα σεξουαλική. Ο/Η παιδίατρος/ιατροδικαστής συμβάλλει στη διερεύνηση της αναφοράς για βία όπου χρειάζεται με την παροχή μαρτυρίας στο δικαστήριο ή την συμμετοχή σε πολυθεματικές συνεδρίες για το σχέδιο προστασίας, φροντίδας και αποκατάστασης του παιδιού. (βλέπε σημεία 3.4.3.9 και 3.4.3.10)

5.5 Διαδικασία ιατρικής/ιατροδικαστικής εξέτασης παιδιού στην περίπτωση που οι γονείς δεν δίνουν τη συγκατάθεσή τους:

5.5.1 Ειδοποιείται αμέσως ο/η ΛΚΥ/ΟΣ των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας για το περιστατικό.

5.5.2 Εάν υπάρχουν υποψίες ότι ένας από τους γονείς ή και οι δύο εμπλέκονται στην άσκηση βίας ενάντια στο παιδί ή παρακωλύουν την ιατρική εξέταση, η οποία κρίνεται προς το συμφέρον του παιδιού, τότε στην περίπτωση αυτή, ισχύει το άρθρο 6(6) της σχετικής νομοθεσίας. Σύμφωνα με το εν λόγω άρθρο, η συγκατάθεση του προσώπου ή των προσώπων που έχουν τη γονική μέριμνα για το ανήλικο δεν είναι αναγκαία σε περίπτωση όπου κατά την άποψη του/της ΛΚΥ/ΟΣ υπάρχουν εύλογες υπόνοιες ότι ο/η ανήλικος/η κακοποιήθηκε από το πρόσωπο ή τα πρόσωπα που έχουν τη γονική μέριμνα. Για το γεγονός αυτό, πληροφρείται γραπτώς ο Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας πριν από την ιατρική εξέταση του/της ανήλικου/ης ή, αν αυτό δεν είναι εφικτό, αμέσως μετά την εξέταση και σε καμιά περίπτωση όχι αργότερα των 3 ημερών από την εξέταση. Σχετικό είναι το άρθρο 6 του περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμου του 2000 (Ν.119(Ι)/2000), καθώς και το άρθρο 53 του περί Παίδων Νόμου, Κεφ. 352. (βλέπε σημεία 2.11, 3.5.2, 5.1.2, 5.2.1)

5.6 Πρωτόκολλο αντιμετώπισης παιδιών-θυμάτων σεξουαλικής βίας κατά την ιατρική/ιατροδικαστική εξέταση

Κατά την ιατρική/ιατροδικαστική εξέταση:

5.6.1 Παρόντες είναι ο/η παιδίατρος/ιατροδικαστής, ο/η νοσηλεύτης/τρια, ο/η Λειτουργός Κοινωνικών Υπηρεσιών/Οικογενειακός/ή Σύμβουλος (ΛΚΥ/ΟΣ) που χειρίζεται την υπόθεση και ο γονέας του παιδιού, νοουμένου ότι δεν εμπλέκεται στην κακοποίηση και το παιδί το επιθυμεί. (βλέπε σημείο 5.3)

5.6.2 Ο/Η λειτουργός υγείας προβαίνει σε λήψη ιστορικού του παιδιού.

5.6.3 Υπάρχει άτομο του ιδίου φύλου που να στηρίζει το παιδί (νοσηλεύτης/τρια, ΛΚΥ/ΟΣ ή άλλης ειδικότητας με ειδική εκπαίδευση).

5.6.4 Η εξέταση/ιατροδικαστική για σεξουαλική βία παιδιών ακολουθεί τη ρουτίνα της εξέτασης των ενηλίκων, λαμβάνονται όμως υπόψη τις ιδιαιτερότητες του παιδιού.

Σημειώνεται ότι στο Σπίτι του Παιδιού, οι λειτουργοί του Σπιτιού θα μεριμνούν για την ιατρική/ιατροδικαστική εξέταση των παιδιών-θυμάτων σεξουαλικής βίας εντός της οικογένειας.

5.7 Νοσηλευτικές Υπηρεσίες

5.7.1 Οι νοσηλευτές/τριες, οι επισκέπτες/τριες υγείας και οι μαίες διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στον πρώιμο εντοπισμό ανήλικων θυμάτων βίας και παραμέλησης ή των παιδιών εκείνων που βρίσκονται σε κίνδυνο να υποστούν κάποια μορφή βίας, καθώς επίσης στη διαχείριση και ενεργοποίηση της διαδικασίας που θα οδηγήσει στη διακοπή της κακοποίησης. Συγκεκριμένα, αποτελούν το πρώτο σημείο επαφής με τα άτομα/οικογένειες, αφού εργάζονται σε όλα τα επίπεδα φροντίδας υγείας σε πολλά και διαφορετικά εξειδικευμένα τμήματα, όπως Παιδιατρικά, Κέντρα Μητρότητας και Παιδιού, Γυναικολογικά, Τ.Α.Ε.Π., Μαιευτήρια, Μονάδες Ψυχικής Υγείας, Σχολεία και Κοινότητα.

5.7.2 Σε περίπτωση υποψίας ή αναφοράς κακοποίησης ανηλικού ο/η νοσηλευτής/τρια:

5.7.2.1 Αναλαμβάνει την παραπομπή του παιδιού σε παιδίατρο για ιατρική εξέταση.

5.7.2.2 Ενημερώνει γραπτώς τον/την ΛΚΥ/ΟΣ των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

5.7.2.3 Σε περίπτωση κακοποίησης μαθητή/τριας, ο/η επισκέπτης/τρια υγείας ενημερώνει και το/τη Διευθυντή/ντρια του σχολείου.

5.7.2.4 Λαμβάνει το ιστορικό του παιδιού. Καταγράφει οποιαδήποτε τραύματα παρατηρούνται, το μέρος, τη φύση τους καθώς και τις εξηγήσεις που δίνονται και από ποιον δίνονται.

5.7.2.5 Υποβάλλει προς τον Γενικό Εισαγγελέα, Έκθεση/ Πληροφοριακό Δελτίο Υποχρεωτικής Αναφοράς, αμέσως και όχι αργότερα των 7 ημερών.

(βλέπε σημεία 1.10 και 2.2)

5.8 Επισκέπτριες Υγείας

Ακολουθείται η ίδια διαδικασία όπως το σημείο 5.7.2

5.9 Μαίες

Η μαία λαμβάνει υπόψη την ύπαρξη παιδιών στην οικογένεια και κατά πόσο αυτά υφίστανται βία είτε από τον σύντροφο της γυναίκας, είτε από την ίδια, ή εάν είναι μάρτυρες σκηνών βίας.

Σε περίπτωση υποψίας ή αναφοράς κακοποίησης εγκυμονούσας, η μαία ακολουθεί την ίδια διαδικασία όπως το σημείο 5.7.2

5.10 Οδοντίατρος

5.10.1 Ο/Η Οδοντίατρος έρχεται πολύ συχνά στην καθημερινή κλινική πράξη αντιμέτωπος/η με περιστατικά κακοποίησης. Θεωρείται απαραίτητο ο/η οδοντίατρος να παρατηρεί προσεκτικά και να αναγνωρίζει σημάδια που μαρτυρούν οποιαδήποτε μορφή κακοποίησης. Είναι σημαντικό να σημειωθεί ότι υπάρχει η διαπίστωση ότι ενώ γονείς κακοποιημένων παιδιών αποφεύγουν να αναζητούν ιατρική περίθαλψη, εντούτοις φαίνεται να αναζητούν επανειλημμένα περίθαλψη από τον/την οδοντίατρο.

5.10.2 Σε κάθε περίπτωση υποψίας κακοποίησης ο/η οδοντίατρος υποχρεούται:

5.10.2.1 Να ειδοποιήσει τον/την επί καθήκοντι Παιδίατρο του Νοσοκομείου της επαρχίας για διενέργεια ιατρικής εξέτασης.

5.10.2.2 Να ενημερώσει γραπτώς τον/την ΛΚΥ/ΟΣ των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, εντός 3 ημερών. Σε περίπτωση Σχολικού οδοντίατρου ενημερώνει επιπρόσθετα το/τη Διευθυντή/ντρια του σχολείου.

5.10.2.3 Να υποβάλει προς το Γενικό Εισαγγελέα Έκθεση/ Πληροφοριακό Δελτίο Υποχρεωτικής Αναφοράς αμέσως, και όχι αργότερα των 7 ημερών.

(βλέπε σημεία 1.10 και 2.2)

5.11 Σχολίατρος

5.11.1 Εντοπίζει σημάδια κακοποίησης ή πιθανής κακοποίησης κατά την ιατρική εξέταση ή λαμβάνει αναφορές ή πληροφορίες από το εκπαιδευτικό προσωπικό ή τον/την επισκέπτη/τρια υγείας για υποψία άσκησης βίας εναντίον του παιδιού και καταγράφει το ιστορικό του παιδιού για διερεύνηση της κακοποίησης. Καταγράφει τα πορίσματα της εξέτασης, τις εξηγήσεις που δίνονται και από ποιον, με ιδιαίτερη αναφορά στο σημείο και τη φύση των κακώσεων.

5.11.2 Σε περίπτωση εντοπισμού κακοποίησης παιδιού στα πλαίσια του σχολείου:

5.11.2.1 Ειδοποιεί τον επί καθήκοντι Παιδίατρο του Νοσοκομείου της επαρχίας, εντός 3 ημερών.

5.11.2.2 Ενημερώνει γραπτώς τον/την ΛΚΥ/ΟΣ των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, εντός 3 ημερών.

5.11.2.3 Ενημερώνει το/τη Διευθυντή/ντρια του σχολείου, καθώς και την Ομάδα Διαχείρισης Περιστατικών Βίας στην Οικογένεια του σχολείου.

5.11.2.4 Υποβάλλει προς το Γενικό Εισαγγελέα, Πληροφοριακό Δελτίο Υποχρεωτικής Αναφοράς, αμέσως και όχι αργότερα των 7 ημερών. (βλέπε σημεία 1.10 και 2.2)

5.12 Άλλες Ειδικότητες

Οι ιατροί όλων των ειδικοτήτων έχουν καθήκον να καταγράφουν αναφορές ή πληροφορίες για υποψία κακοποίησης ανηλίκου και να ειδοποιούν άμεσα τον/την επί καθήκοντι παιδίατρο του Νοσοκομείου, καθώς και τον/την ΛΚΥ/ΟΣ των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας.

5.13 Υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας Παιδιών και Εφήβων (ΥΨΥΠΕ)

5.13.1 Οι ΥΨΥΠΕ δύνανται να διενεργήσουν ψυχολογική/παιδοψυχιατρική αξιολόγηση του παιδιού μετά από γραπτό αίτημα του/της ΛΚΥ/ΟΣ, της Αστυνομίας ή της Νομικής Υπηρεσίας στο οποίο διευκρινίζονται οι λόγοι που ζητείται η εν λόγω αξιολόγηση και τυχόν πορίσματα της αρχικής διερεύνησης.

5.13.2 Οι λειτουργοί των ΥΨΥΠΕ διενεργούν ψυχολογικές/παιδοψυχιατρικές αξιολογήσεις.

5.13.3 Οι παραπομπές για αξιολόγηση κακοποιημένων παιδιών τυγχάνουν άμεσης διεκπεραίωσης και θεωρούνται επείγουσες. Οι κλινικοί ψυχολόγοι/ παιδοψυχίατροι που αξιολογούν το παιδί, μετά τη λήψη ιστορικού, διενεργούν συναντήσεις με τον/την ανήλικο/η κατά τις οποίες τον/την ενημερώνουν εξ'αρχής για το σκοπό και τη χρήση της αξιολόγησης και την παραπομπή των ευρημάτων στην Αστυνομία/ Νομική Υπηρεσία/ Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας. Σε περίπτωση σεξουαλικής κακοποίησης παιδιού, σύμφωνα με το άρθρο 45(4) της νομοθεσίας (Ν.91(Ι)/2014), οι ΥΨΥΠΕ, κατόπιν παραπομπής από αρμόδια Υπηρεσία, παρέχουν έκτακτη ψυχολογική στήριξη στο θύμα και την οικογένειά του.

5.13.4 Σε περίπτωση αναφοράς ή υποψίας ή εντοπισμού κακοποίησης παιδιού κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης/συνεργασίας, ο/η λειτουργός ψυχικής υγείας, μετά από συνεννόηση με τον/την προϊστάμενό του, ενημερώνει γραπτώς τον/την ΛΚΥ/ΟΣ. Όταν διαπιστώνει ότι το παιδί βρίσκεται σε άμεσο κίνδυνο εάν επιστρέψει στο περιβάλλον του και χρήζει άμεσης προστασίας, καλεί αμέσως τηλεφωνικώς τον/την ΛΚΥ/ΟΣ και, εάν κρίνει απαραίτητο, την Αστυνομία. Σημειώνεται ότι σε περίπτωση σεξουαλικής κακοποίησης του παιδιού, ο/η λειτουργός ψυχικής υγείας είναι υπόχρεος/η να κάνει καταγγελία στην Αστυνομία. Ενημερώνει για τις πληροφορίες που έλαβε από το παιδί/γονέα και για την άποψη του για τις συνθήκες τις κακοποίησης, και αναφέρει κατά πόσον θεωρεί πιθανόν να κινδυνεύουν και άλλα μέλη της οικογένειας.

5.13.5 Υποβάλλει προς το Γενικό Εισαγγελέα, Έκθεση/ Πληροφοριακό Δελτίο Υποχρεωτικής Αναφοράς, αμέσως και όχι αργότερα των 7 ημερών.

(βλέπε σημεία 1.10 και 2.2)

5.13.6 Ενημερώνει γραπτώς τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ), εντός 3 ημερών.

5.13.7 Καταγράφει τα ευρήματά του, τη διάγνωση πιθανής ψυχοπαθολογίας και συναφή με την αξιολόγηση θέματα σε λεπτομερή Έκθεση την οποία αποστέλλει, μέσω του Διευθυντή ΥΨΥ, στην Αστυνομία, στη Νομική Υπηρεσία και στις ΥΚΕ. Ολοκληρώνει την αξιολόγηση του περιστατικού, εντός 1 μηνός. Καλεί τους γονείς/κηδεμόνες και ενημερώνει για τα ευρήματά του, εκτός αν αυτό αντίκειται στο συμφέρον του παιδιού.

5.13.8 Οι λειτουργοί των ΥΨΥΠΕ, σε περίπτωση που κληθούν ως μάρτυρες στο δικαστήριο, γνωματεύουν επί της αξιολόγησης τους.

6. ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

Ο ρόλος του Υπουργείου Παιδείας και Πολιτισμού αφορά την ανάπτυξη των παιδιών, με ποιότητα και ασφάλεια, στο γνωστικό, συναισθηματικό, κοινωνικό και ψυχοκινητικό τομέα. Στοχεύει, επίσης, στην προαγωγή και ανάπτυξη μιας υγιούς, πνευματικής και ηθικής προσωπικότητας με αξίες και ιδανικά και στην καλλιέργεια αγάπης και σεβασμού μεταξύ των ανθρώπων και λαών, μέσα στα πλαίσια των νέων πολυπολιτισμικών συνθηκών που επικρατούν στην Κύπρο.

6.1 Σύσταση Ομάδας Διαχείρισης Περιστατικών Βίας στην Οικογένεια για τα οποία γίνεται αναφορά στο χώρο του σχολείου

Σε κάθε Δημόσιο ή Ιδιωτικό Σχολείο, Δημοτικής (Νηπιαγωγείο, Δημοτικό, Ειδικό Σχολείο), Μέσης Γενικής και Μέσης Τεχνικής Επαγγελματικής Εκπαίδευσης, ορίζεται ομάδα με την ονομασία «Ομάδα Διαχείρισης Περιστατικών Βίας στην Οικογένεια». Η Ομάδα είναι υπεύθυνη για την αντιμετώπιση και το χειρισμό περιστατικών Βίας στην Οικογένεια για τα οποία γίνεται αναφορά στο χώρο του σχολείου. Συνεπώς, η Ομάδα θα ενεργοποιείται μόνο στην περίπτωση χειρισμού περιστατικού Βίας στην Οικογένεια. Οι πληροφορίες που δίνονται στα μέλη της Ομάδας από άτομα ή Υπηρεσίες, είναι εμπιστευτικές και τυγχάνουν χειρισμού με απόλυτη εχεμύθεια.

Η Ομάδα Διαχείρισης Περιστατικών Βίας στην Οικογένεια, αποτελείται από τα πιο κάτω μέλη:

6.1.1 Νηπιαγωγεία - Προδημοτική Εκπαίδευση

- Διευθυντή/ντρια Νηπιαγωγείου (Υπεύθυνος/η Ομάδας)
- Νηπιαγωγό
- Οικείο/α Εκπαιδευτικό/ή Ψυχολόγο
- Λειτουργό Σχολιατρικής Υπηρεσίας (Επισκέπτη/τρια Υγείας ή Σχολίατρο)

6.1.2 Δημοτικό ή Ειδικό Σχολείο - Δημοτική Εκπαίδευση

- Διευθυντή/ντρια (Υπεύθυνος/η Ομάδας)
- Εκπαιδευτικό (Δάσκαλο/α)
- Οικείο/α Εκπαιδευτικό/ή Ψυχολόγο
- Λειτουργό Σχολιατρικής Υπηρεσίας (Επισκέπτη/τρια Υγείας ή Σχολίατρο)

6.1.3 Μέση Γενική και Μέση Τεχνική Επαγγελματική Εκπαίδευση

- Διευθυντή/ντρια (Υπεύθυνος/η Ομάδας)
- Σύμβουλο Καθηγητή/τρια του σχολείου
- Οικείο/α Εκπαιδευτικό/ή Ψυχολόγο
- Λειτουργό Σχολιατρικής Υπηρεσίας (Επισκέπτη/τρια Υγείας ή Σχολίατρο)

6.2 Διαδικασία αναφοράς περιστατικών Βίας στην Οικογένεια

Κάθε περίπτωση άσκησης βίας στην οικογένεια σε ανήλικο παιδί, όπως περιγράφεται στη σχετική νομοθεσία, αποτελεί ποινικό αδίκημα και θα πρέπει να αναφέρεται στις αρμόδιες αρχές.

6.2.1 Το κάθε σχολείο έχει υποχρέωση σε περίπτωση άσκησης βίας ή υποψίας άσκησης βίας εναντίον ανήλικου/ης μαθητή/τριας να αναφέρει επώνυμα και γραπτώς το περιστατικό, εντός 3 ημερών, που έρχεται στην αντίληψή του, στο αρμόδιο Γραφείο Κοινωνικών Υπηρεσιών/Επαρχιακό Γραφείο Ευημερίας, για περαιτέρω χειρισμό.

6.2.2 Η γραπτή αναφορά θα αποστέλλεται από το σχολείο, εντός 3 ημερών, και μετά από τηλεφωνική επικοινωνία με το αρμόδιο Γραφείο Κοινωνικών Υπηρεσιών/Επαρχιακό Γραφείο Ευημερίας της περιοχής, καθώς και με κοινοποίηση στο Γενικό Εισαγγελέα, αμέσως και όχι αργότερα των 7 ημερών. (βλέπε 1.10 και 2.2) Σημειώνεται ότι η αναφορά από εκπαιδευτικό σε Διευθυντή/τρια του σχολείου δεν απαλλάσσει τον/την εκπαιδευτικό από τη δική του/της νομική ευθύνη να καταγγείλει ή να προωθήσει την καταγγελία στις αρμόδιες αρχές. Η νομική υποχρέωση αναφοράς δεν ανήκει στο σχολείο, αλλά στο άτομο στο οποίο επέρχεται η γνώση της κακοποίησης του ανηλίκου. Συνεπώς, σε περίπτωση που η αποκάλυψη της κακοποίησης έγινε στον/στην εκπαιδευτικό, τότε το σχολείο, και συγκεκριμένα η Διεύθυνση, θα πρέπει να συνεργαστεί με τον/την εκπαιδευτικό για να διευκολύνει τη διαδικασία αναφοράς.

6.2.3 Η ενημέρωση των γονέων/ κηδεμόνων δεν αποτελεί νομική υποχρέωση του σχολείου. Το σχολείο αποστέλλει τη γραπτή αναφορά στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας για περαιτέρω χειρισμό, με ή χωρίς τη συγκατάθεση των ενηλίκων που εμπλέκονται. Το σχολείο αποφασίζει, εάν χρειάζεται και τότε να ενημερώσει για την γραπτή αναφορά, τους γονείς/κηδεμόνες του/της μαθητή/τριας (ακόμη και αν αυτοί θεωρούνται θύτες). Οι γονείς/ κηδεμόνες του παιδιού ενημερώνονται για την αναφορά του περιστατικού από το αρμόδιο τοπικό Γραφείο Ευημερίας που θα αναλάβει το χειρισμό της περίπτωσης.

6.2.4 Υποχρέωση καταγγελίας σε περίπτωση υποψίας σεξουαλικής εκμετάλλευσης και κακοποίησης παιδιών

Διευκρινίζεται ότι σε περίπτωση άσκησης σεξουαλικής βίας εντός της οικογένειας από ενήλικα ή από ανήλικο/η πάνω από 14 ετών ενάντια σε ανήλικο/η, τότε σύμφωνα με τον περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας Νόμου του 2014 (Ν.91(Ι)/2014), προωθείται καταγγελία στην Αστυνομία (Τμήμα Ανίχνευσης Εγκλημάτων) της ανάλογης επαρχίας με κοινοποίηση στις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας και στο Γενικό Εισαγγελέα, αμέσως και όχι αργότερα των 7 ημερών. (βλέπε σημείο 1.11)._

6.3 Χειρισμός περιστατικού Βίας στην Οικογένεια στο χώρο του σχολείου

6.3.1 Αναφορά Βίας στην Οικογένεια από το ίδιο το παιδί θύμα

Εάν το παιδί αναφέρει σε μέλος του σχολείου ότι υπόκειται σε βία στην οικογένεια, τότε το άτομο/ εκπαιδευτικός που δέχεται την αναφορά:

6.3.1.1 Διαβεβαιώνει το παιδί ότι έπραξε σωστά που ανέφερε το γεγονός.

6.3.1.2 Δίνει ιδιαίτερη προσοχή στο παιδί και σημειώνει προσεκτικά οποιαδήποτε αποκάλυψη την οποία το παιδί επιθυμεί να κάνει.

6.3.1.3 Αναφέρει αμέσως το περιστατικό στον/στην Υπεύθυνο/η της Ομάδας Διαχείρισης Περιστατικών Βίας στην Οικογένεια του σχολείου, ο/η οποίος/α ενημερώνει τα υπόλοιπα μέλη για το περιστατικό. Η Ομάδα συνεργάζεται για αντιμετώπιση του περιστατικού με το άτομο στο οποίο έγινε η αναφορά της Βίας στην Οικογένεια από το παιδί.

6.3.1.4 Καταγράφει οτιδήποτε θεωρείται σημαντικό, όπως ημερομηνία, ώρα και τόπο που έλαβε χώρα το περιστατικό. Σημειώνει επίσης το όνομα οποιουδήποτε προσώπου που ανέφερε το παιδί ή που ήταν παρόν και δυνατό να είδε ή άκουσε κάτι. Επιπλέον, σημειώνει οποιοσδήποτε παρατηρήσεις σχετικά με τη φυσική κατάσταση του παιδιού (π.χ. εάν το παιδί ήταν χλωμό, έτρεμε, δεν διατηρούσε

οπτική επαφή κ.τ.λ.). Οι σημειώσεις θα πρέπει να είναι ουσιαστικές και όσο το δυνατό πιο ακριβείς.

6.3.1.5 Ενημερώνει το παιδί για τη διαδικασία που θα ακολουθηθεί (δηλ. ότι πρέπει να ειδοποιηθεί ο/η Υπεύθυνος/η της Ομάδας Διαχείρισης Περιστατικών Βίας στην Οικογένεια του σχολείου και οι Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας) το καθησυχάζει και το διαβεβαιώνει ότι σωστά έπραξε που ανέφερε το περιστατικό.

6.3.1.6 Ακολουθείται στη συνέχεια η διαδικασία γραπτής αναφοράς του περιστατικού όπως περιγράφεται στο σημείο 6.2.

6.3.2 Αναφορά από μαθητή/τρια για άλλο παιδί

Αν ένα παιδί αναφέρει σε μέλος του σχολείου ότι ένα άλλο παιδί κακοποιήθηκε τότε:

6.3.2.1 Δίνεται ιδιαίτερη προσοχή σε αυτά που έχει να πει το παιδί.

6.3.2.2 Το παιδί διαβεβαιώνεται ότι έπραξε σωστά που ανέφερε το γεγονός.

6.3.2.3 Γίνεται προφορική αναφορά στον/στην Υπεύθυνο/η της Ομάδας Διαχείρισης Περιστατικών Βίας στην Οικογένεια του σχολείου για περαιτέρω διερεύνηση και χειρισμό των πληροφοριών. Σε περίπτωση που η διερεύνηση των πληροφοριών καταλήγει σε πιθανή άσκηση βίας στο παιδί, τότε η Ομάδα προχωρά το συντομότερο δυνατόν στη γραπτή αναφορά του περιστατικού όπως περιγράφεται στο σημείο 6.2.

6.3.3 Αναφορά από άλλο άτομο σε Εκπαιδευτικό του σχολείου

Εάν οποιοδήποτε άτομο αναφέρει σε μέλη του διδακτικού προσωπικού του σχολείου ότι σ' ένα παιδί ασκείται ή πιθανόν να ασκείται βία, τότε το μέλος του σχολείου ενημερώνει άμεσα τον/την Υπεύθυνο/η της Ομάδας, ο/η οποίος/α ενεργοποιεί την Ομάδα Διαχείρισης Περιστατικών Βίας στην Οικογένεια του σχολείου για διερεύνηση της πληροφορίας. Σε περίπτωση που η διερεύνηση της πληροφορίας καταλήγει σε πιθανή άσκηση βίας στο παιδί, τότε η Ομάδα προχωρά στην γραπτή αναφορά του περιστατικού όπως περιγράφεται στο σημείο 6.2.

6.4 Οικείος/α Εκπαιδευτικός/ή Ψυχολόγος

Ο/Η Εκπαιδευτικός/ή Ψυχολόγος του σχολείου, σε περίπτωση αναφοράς από το ίδιο το παιδί για πιθανή άσκηση βίας στην οικογένεια, τότε:

6.4.1 Ενημερώνει το παιδί για τη διαδικασία που θα ακολουθηθεί (ενημέρωση του/της Υπεύθυνου Ομάδας Διαχείρισης Περιστατικών Βίας στην Οικογένεια και του Γραφείου Ευημερίας, πιθανή διενέργεια ιατρικής εξέτασης, κατάθεση στην Αστυνομία) και το διαβεβαιώνει ότι σωστά έπραξε που ανέφερε το περιστατικό.

6.4.2 Ενημερώνει τον/την Υπεύθυνο/η της Ομάδας Διαχείρισης Περιστατικών Βίας στην Οικογένεια του σχολείου και προχωρεί σε γραπτή αναφορά, εντός 3 ημερών, όπως περιγράφεται στο σημείο 6.2.

6.4.3 Ο/Η ίδιος/α ενημερώνεται από τον/την Υπεύθυνο της Ομάδας Διαχείρισης Περιστατικών Βίας στην Οικογένεια του σχολείου για την πορεία/χειρισμό του περιστατικού και για την οποιαδήποτε απόφαση αφορά το παιδί.

6.4.4 Σε περίπτωση που η αναφορά για άσκηση ή υποψία άσκησης βίας ενάντια στο παιδί προέρχεται από οποιοδήποτε μέλος του σχολείου, ο/η Εκπαιδευτικός/ή Ψυχολόγος συμμετέχει στο χειρισμό της αναφοράς, όπως περιγράφεται στα σημεία 6.2 και 6.3.

6.5 Καθηγητής/τρια Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής

Ο/Η Καθηγητής/τρια Συμβουλευτικής και Επαγγελματικής Αγωγής (Σύμβουλος Καθηγητής/τρια), σε περίπτωση υποψίας παιδικής κακοποίησης ή αναφοράς τόσο

από τρίτους όσο και από το ίδιο το παιδί που του εμπιστεύτηκε περιστατικό βίας, τότε:

6.5.1 Ενημερώνει το παιδί για τη διαδικασία που θα ακολουθηθεί (ενημέρωση του/της Υπεύθυνου Ομάδας Διαχείρισης Περιστατικών Βίας στην Οικογένεια και των Υπηρεσιών Κοινωνικής Ευημερίας, πιθανή διενέργεια ιατρικής εξέτασης, κατάθεση στην Αστυνομία) και το διαβεβαιώνει ότι σωστά έπραξε που ανέφερε το περιστατικό.

6.5.2 Ενημερώνει την Ομάδα Διαχείρισης Περιστατικών Βίας στην Οικογένεια του σχολείου και προχωρεί σε γραπτή αναφορά, εντός 3 ημερών, όπως περιγράφεται στο σημείο 6.2.

6.5.3 Σε περίπτωση που η αναφορά για άσκηση ή υποψία άσκησης βίας ενάντια στο παιδί προέρχεται από οποιαδήποτε μέλος του σχολείου, ο/η Σύμβουλος Καθηγητής/τρια συμμετέχει στο χειρισμό τη αναφοράς, όπως περιγράφεται στα σημεία 6.2 και 6.3.

6.6 Πρόληψη και καταγραφή του φαινομένου της ενδοοικογενειακής βίας

Με βάση εγκύκλιο που κυκλοφόρησε σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης, στις 8.7.2011, κάθε σχολείο υποχρεούται να προχωρήσει στη δημιουργία Επιτροπής Αγωγής Υγείας και Πρόληψης της Παραβατικότητας. Η ομάδα αυτή θέτει υπό την αιγίδα της οποιοσδήποτε προληπτικές δράσεις για την ενδοοικογενειακή βία. Επίσης, στην εγκύκλιο τονίζεται η υποχρεωτική αναφορά των περιστατικών Βίας στην Οικογένεια από τα σχολεία στο Υπουργείο Παιδείας και Πολιτισμού, σε ειδικό έντυπο, κάθε φορά που παρουσιάζεται ένα περιστατικό, με στόχο την καταγραφή της έκτασης του φαινομένου.

7. ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΚΟΙΝΟΥ

7.1 Γενικές Πληροφορίες

Οι εμπλεκόμενοι επαγγελματίες, στους/στις οποίους/ες απευθύνεται ο/η πολίτης για πληροφορίες ή για αναφορά υποψίας περιστατικού βίας, οφείλουν να ενημερώνουν για τα ακόλουθα:

7.1.1 Τις πρόνοιες του περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμου του 2000 (Ν.119(Ι)/2000):

- Η βία στην οικογένεια αποτελεί ποινικό αδίκημα
- Ο/Η ΛΚΥ/ΟΣ μπορεί να ενημερώσει αναλυτικά για τις διαδικασίες
- Σκοπιμότητα ιατρικής εξέτασης και
- Σκοπιμότητα καταγγελίας στην Αστυνομία

7.1.2 Τις πρόνοιες του περί της Πρόληψης και της Καταπολέμησης της Σεξουαλικής Κακοποίησης, της Σεξουαλικής Εκμετάλλευσης Παιδιών και της Παιδικής Πορνογραφίας Νόμου του 2014 (Ν.91(Ι)/2014).

7.1.3 Την υποχρέωση των πολιτών, σύμφωνα με το άρθρο 35Α του Νόμου του 2000 (Ν.119(Ι)/2000) να καταγγείλουν στην Αστυνομία, περιπτώσεις βίας σε βάρος ανήλικου προσώπου ή προσώπου με σοβαρές διανοητικές ή ψυχικές ανεπάρκειες που περιέρχονται εις γνώση τους.

7.1.4 Τις περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, καλείται η Αστυνομία (Άμεση Επέμβαση 199 ή 112 ή/και ο Τοπικός Αστυνομικός Σταθμός).

7.1.5 Τις Υπηρεσίες του Συνδέσμου Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Βίας στην Οικογένεια. (βλέπε σημείο 7.2)

7.2 Σύνδεσμος Πρόληψης και Αντιμετώπισης της Βίας στην Οικογένεια (ΣΠΑΒΟ)

7.2.1 Τηλεφωνική Γραμμή Άμεσης Βοήθειας Θυμάτων Βίας στην Οικογένεια 1440

Η τηλεφωνική γραμμή 1440 παρέχεται δωρεάν και λειτουργεί 24 ώρες το 24ωρο, 7 μέρες την εβδομάδα. Το τηλεφωνικό κέντρο στελεχώνεται με επιστημονικό προσωπικό, ψυχολόγους και κοινωνικούς λειτουργούς. Η γραμμή 1440 παρέχει:

- ο Στήριξη,
- ο Πληροφόρηση για άλλες υπηρεσίες σχετικές με το θέμα της ενδοοικογενειακής βίας,
- ο Ενημέρωση για τα βασικά δικαιώματα και τις επιλογές που έχουν τα άτομα που τηλεφωνούν, ούτως ώστε να βρουν την καλύτερη διευθέτηση στο θέμα που τους απασχολεί.

7.2.2 Γραμμή Στήριξης 116111

Η Ευρωπαϊκή γραμμή στήριξης παιδιών και εφήβων 116111 είναι δωρεάν και απευθύνεται αποκλειστικά σε παιδιά και εφήβους μέχρι 18 ετών. Η γραμμή λειτουργεί από Δευτέρα μέχρι Παρασκευή, 12:00 - 20:00 και Σάββατο, 09:30 - 14:00. Η υπηρεσία 116111 λειτουργεί από την κοινοπραξία των Μη Κυβερνητικών Οργανισμών, Σύνδεσμος για την Πρόληψη και Αντιμετώπιση της Βίας στην Οικογένεια (ΣΠΑΒΟ) και "Hope For Children" CRC Policy Centre (HFC).

Η γραμμή 116111 δίνει την ευκαιρία στο παιδί/ανήλικο να μιλήσει για οποιοδήποτε θέμα το απασχολεί, ανώνυμα. Η γραμμή παρέχει εχεμύθεια και εμπιστευτικότητα.

Για περισσότερες πληροφορίες: <http://www.call116111.com/>

Οι λειτουργοί του Συνδέσμου (ΣΠΑΒΟ), σύμφωνα με το Άρθρο 14 της σχετικής νομοθεσίας, έχουν τη δυνατότητα να καταθέσουν στην Αστυνομία και ενώπιον δικαστηρίου σχετικά με καταγγελίες που γίνονται σε αυτά, εντός εύλογου χρονικού

διαστήματος από τη διάπραξη του αδικήματος. Οι καταθέσεις αυτές αποτελούν μαρτυρία.

7.3 Κυπριακός Σύνδεσμος Οικογενειακού Προγραμματισμού (ΚΣΟΠ)

7.3.1 Γραμμή 1455

7.3.1.1 Η Γραμμή 1455 παρέχεται δωρεάν και λειτουργεί Δευτέρα με Παρασκευή από τις 08:00 μέχρι τις 16:00 από το προσωπικό και από τις 16:00 μέχρι τις 22:00 από καταρτισμένες/ους εθελόντριες/ές. Η Γραμμή 1455 παρέχει στήριξη και πληροφόρηση στο ευρύ κοινό, κυρίως σε νέους, για θέματα σεξουαλικότητας, σεξουαλικές σχέσεις, σεξουαλικά μεταδιδόμενα νοσήματα, αντισύλληψη, ανεπιθύμητη εγκυμοσύνη, σεξουαλικό προσανατολισμό, σεξουαλική κακοποίηση και άλλα θέματα που αφορούν στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία και δικαιώματα.

7.3.1.2 Σε περιπτώσεις όπου παρέχεται στήριξη για θέματα βίας στην οικογένεια, σεξουαλικής κακοποίησης, αλλά και για περιπτώσεις σωματεμπορίας, γίνονται παραπομπές στους αρμόδιους φορείς όπως Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας, Αστυνομία κ.α.

7.4 “Hope For Children” CRC Policy Centre (HFC)

7.4.1 Σπίτι του Παιδιού

Το Σπίτι του Παιδιού αποτελεί μέρος της Εθνικής Στρατηγικής και του Σχεδίου Δράσης για την Καταπολέμηση της Σεξουαλικής Κακοποίησης και Εκμετάλλευσης Παιδιών και Παιδικής Πορνογραφίας, και αναμένεται να λειτουργήσει εντός του 2017. Το “Hope For Children” CRC Policy Center, θα διαχειρίζεται το Σπίτι του Παιδιού, σε συνεργασία με τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας (ΥΚΕ) του Υπουργείου Εργασίας, Πρόνοιας και Κοινωνικών Ασφαλίσεων, οι οποίες χρηματοδοτούν εξ ολοκλήρου το εν λόγω έργο. Οι ΥΚΕ είναι επίσης υπεύθυνες για τη συνεχή επίβλεψη και παρακολούθηση της λειτουργίας του Σπιτιού του Παιδιού. Το “Hope For Children” CRC Policy Center, ύστερα από διαδικασία υποβολής προτάσεων επιλέχθηκε από τις Υπηρεσίες Κοινωνικής Ευημερίας να αναλάβει την διαχείριση του εν λόγω Σπιτιού. Στο Σπίτι του Παιδιού θα παρέχεται μία διεπιστημονική προσέγγιση, όσον αφορά τον χειρισμό περιστατικών σεξουαλικής βίας ενάντια στα παιδιά. Όλες οι υπηρεσίες που εμπλέκονται στις περιπτώσεις σεξουαλικής κακοποίησης παιδιού θα συνεργαστούν κάτω από μία στέγη, που θα σέβεται και θα προστατεύει το παιδί κατά τη διαδικασία διερεύνησης του περιστατικού αλλά και κατά τη στήριξη και θεραπεία τόσο του παιδιού όσο και της οικογένειας. Για τις ανάγκες της λειτουργίας του Σπιτιού, το “Hope For Children” CRC Policy Center θα εργοδοτήσει ένα συντονιστή, δύο κλινικούς ψυχολόγους, δύο κοινωνικούς λειτουργούς και θα αξιοποιεί υπηρεσίες από έμπειρους εξωτερικούς συνεργάτες για την εποπτεία του προσωπικού. Παράλληλα, τις υπηρεσίες τους θα παρέχουν και εκπρόσωποι εμπλεκόμενων υπουργείων στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων τους, συμπεριλαμβανομένων των Υπουργείων Υγείας, Δικαιοσύνης & Δημόσιας Τάξης, και Εργασίας, Πρόνοιας & Κοινωνικών Ασφαλίσεων.

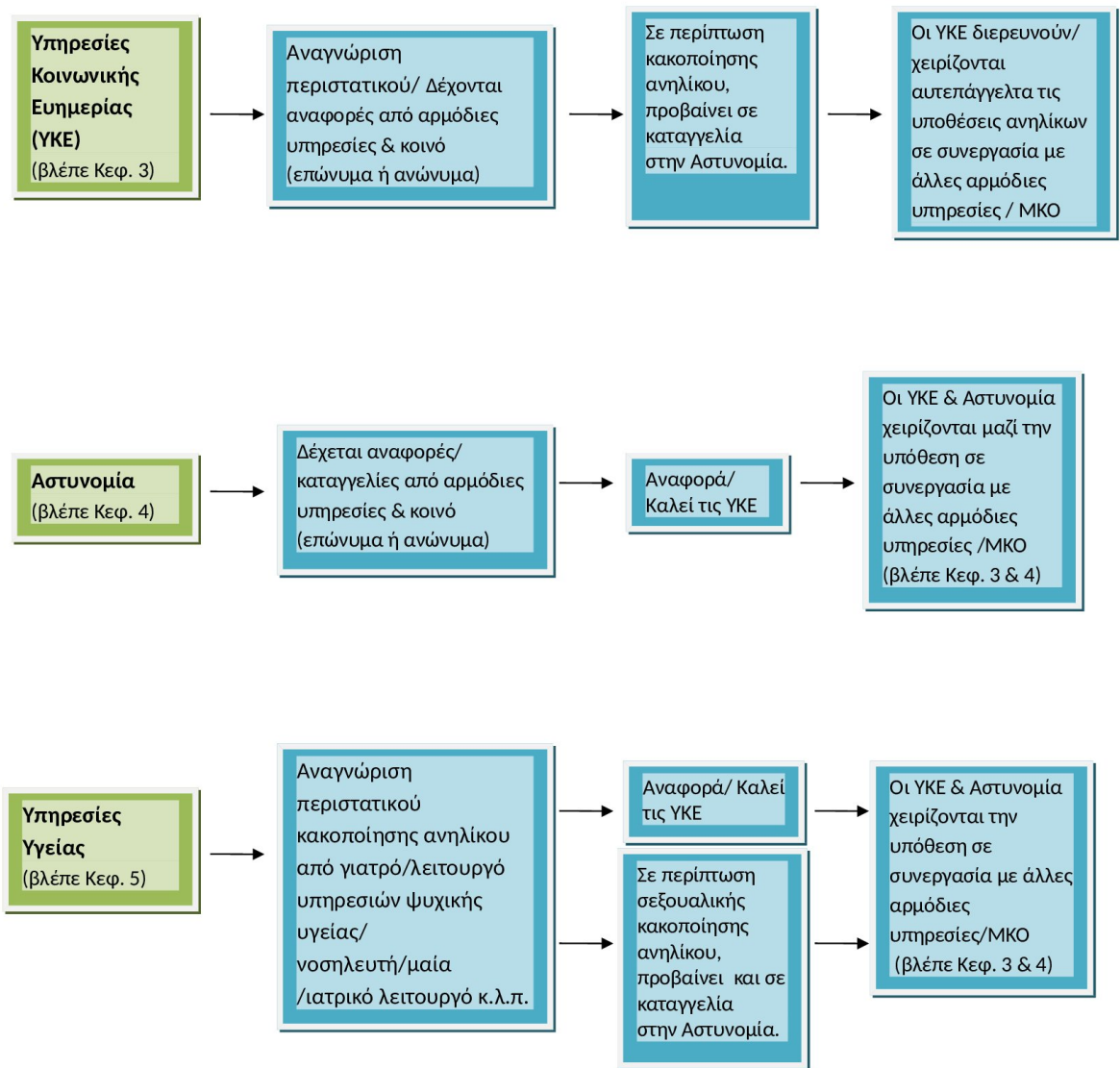
7.4.2 Ψυχολογική στήριξη και νομική συμβουλευτική σε παιδιά

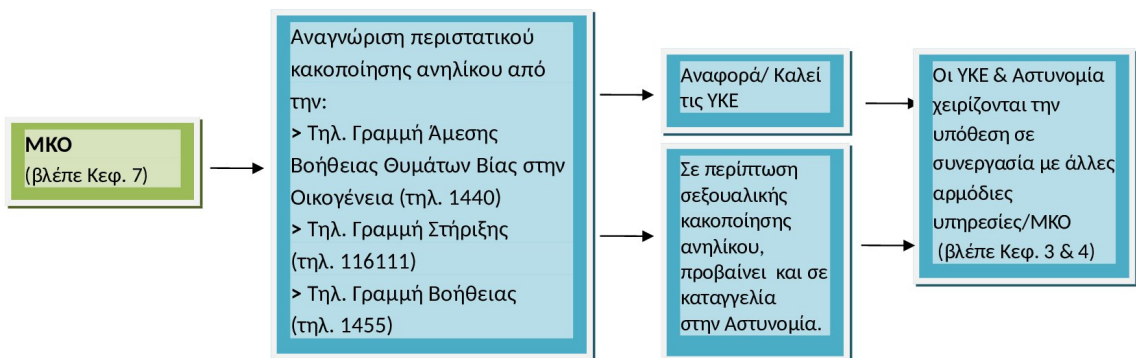
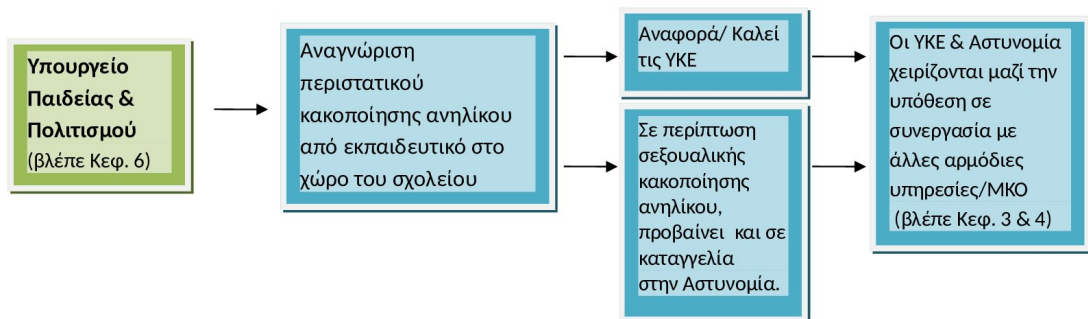
Το HFC, μέσω του εξειδικευμένου προσωπικού που διαθέτει, αναλαμβάνει την παροχή ψυχολογικής στήριξης και θεραπείας, καθώς και νομικής συμβουλευτικής σε περιστατικά παιδιών θυμάτων βίας, μεταξύ άλλων και σεξουαλικής κακοποίησης, που απευθύνονται ή/και παραπέμπονται στον Οργανισμό.

7.4.3 Γραμμή Στήριξης 116111 (βλέπε σημείο 7.2.2)

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

**ΣΧΕΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΤΜΗΜΑΤΙΚΩΝ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΩΝ
ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΩΝ ΒΙΑΣ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ
ΓΙΑ ΠΑΙΔΙΑ**

50(Γ)/1992/Ν.42

ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,
1403 ΛΕΥΚΩΣΙΑ, ΚΥΠΡΟΣ

11 Ιουνίου 1998

Γενικό Διευθυντή Υπουργείου Εργασίας και
Κοινωνικών Ασφαλίσεων

Γενικό Διευθυντή
Υπουργείου Υγείας

Γενικό Διευθυντή
Υπουργείου Παιδείας

Αρχηγόν Αστυνομίας

ΘΕΜΑ: Παράπονα/καταγγελίες/υποθέσεις
σχετικά με βία στην οικογένεια

Έχει διαπιστωθεί ότι τον τελευταίο καιρό έχουν αυξηθεί σε ανησυχητικό βαθμό τα κρούσματα βίας στην οικογένεια. Ως εκ τούτου έχει αποφασιστεί όπως δημιουργηθεί στη Νομική Υπηρεσία ομάδα λειτουργών οι οποίοι θα επιλαμβάνονται των υποθέσεων αυτών σε συνεργασία με τα αρμόδια τμήματα και οργανώσεις και τη Συμβουλευτική Επιτροπή που διορίστηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο κατ' εφαρμογή του περί Βίας στην Οικογένεια (Πρόληψη και Προστασία Θυμάτων) Νόμου 47(1) του 1994.

Παρακαλείσθε όπως κυκλοφορήσετε σχετικές εγκυκλίους με τις οποίες να δίνονται οδηγίες στους λειτουργούς σας όπως αμέσως και όχι αργότερα των 7 ημερών μετά από παράπονο/καταγγελία σ' αυτούς να υποβάλλουν έκθεση με την οποία να ενημερώνουν το Γραφείο τούτο.

Αλέκος Μαρκίδης,
Γενικός Εισαγγελέας της Δημοκρατίας.

50(Γ)Ν42
ΕΛ/ΚΚ

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΝΟΜΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

Αρ. Φακ. Γ.Ε.: 50(A)/1992/N42/3

6 Φεβρουαρίου 2009

Πρόεδρο
Συμβουλευτικής Επιτροπής για
την Πρόληψη και Καταπολέμηση
της Βίας στην Οικογένεια

**Θέμα: Άρση ιατρικού / επαγγελματικού απορρήτου σε
περιπτώσεις παιδικής κακοποίησης**

Αναφορικά με την επιστολή σας ημερομηνίας 4/12/08 και αρ. φακ. Σ.Ε.:0804-08 σχετικά με το πιο πάνω θέμα σας πληροφορώ τα κάτωθι:

(1) Το άρθρο 35Α του Νόμου για τη Βία στην Οικογένεια προνοεί:

«35Α. Οποιοσδήποτε παραλείπει να καταγγείλει περίπτωση βίας σε βάρος ανήλικου προσώπου ή προσώπου με σοβαρές διανοητικές ή ψυχικές ανεπάρκειες, που περιέρχεται σε γνώση του, διαπράττει αδίκημα και σε περίπτωση καταδίκης υπόκειται σε φυλάκιση μέχρι δύο έτη ή σε χρηματική ποινή μέχρι χίλιες λίρες ή και στις δύο αυτές ποινές.

(2) Το ερώτημα σας σχετικά με το κατά πόσον γιατροί που διέπονται από το επαγγελματικό απόρρητο οφείλουν παρόλα αυτά να καταγγείλουν τις περιπτώσεις παιδικής κακοποίησης που χειρίζονται απαντιέται θετικά. Εδώ υπάρχει ρητή διάταξη νόμου που σίγουρα δεν μπορεί να θέσει σε δεύτερη μοίρα η όποια ιατρική δεοντολογία.

Νομική Υπηρεσία της Δημοκρατίας, Απελλή 1, 1403 ΛΕΥΚΩΣΙΑ
Τηλ.: 22889100, Φαξ.: 22665080, email: att.gen@law.gov.cy

(3) Επίσης το άρθρο 15 (2) (ε) του Νόμου περί Κατοχύρωσης και της Προστασίας των Δικαιωμάτων των Ασθενών Ν. 1(Ι)/2005 προνοεί τα ακόλουθα:

15.-(1)(α) Με την επιφύλαξη των διατάξεων του εδαφίου (2), όλες οι πληροφορίες για την ιατρική κατάσταση του ασθενούς, τη διάγνωση, την πρόγνωση και τη θεραπεία, καθώς και κάθε άλλη πληροφορία προσωπικού χαρακτήρα τηρούνται εμπιστευτικές ακόμα και μετά το θάνατό του και δεν αποκαλύπτονται σε οποιοδήποτε πρόσωπο ή αρχή.

(β) Ο αρμόδιος παροχέας υπηρεσιών υγείας ή οποιοσδήποτε εργαζόμενος σε ιατρικό ίδρυμα δεν αποκαλύπτει οποιαδήποτε πληροφορία που αφορά σε ασθενή η οποία περιέρχεται σε γνώση του, κατά την εκτέλεση των καθηκόντων του ή της εργασίας του.

(γ) Η διεύθυνση του ιατρικού ιδρύματος ή ο αρμόδιος παροχέας υπηρεσιών υγείας προβαίνει στις κατάλληλες διευθετήσεις για να διασφαλιστεί ότι οι εργαζόμενοι κάτω από τη διεύθυνσή του δεν αποκαλύπτουν τέτοιες πληροφορίες.

(2) Το ιατρικό ίδρυμα ή ο αρμόδιος παροχέας υπηρεσιών υγείας μπορούν να αποκαλύπτουν σε τρίτο πρόσωπο ιατρικές πληροφορίες εάν -

(α) ο ασθενής δώσει τη γραπτή συγκατάθεσή του. Η συγκατάθεση του ασθενούς μπορεί να θεωρείται δεδομένη, όταν η πληροφορία δίδεται σε πρόσωπο το οποίο συμμετέχει στη θεραπεία του ασθενούς·

(β) η αποκάλυψη γίνεται για σκοπούς θεραπείας του ασθενούς από άλλο αρμόδιο παροχέα υπηρεσιών υγείας·

(γ) οι πληροφορίες αποκαλύπτονται στο ιατρικό ίδρυμα που παρέχει φροντίδα υγείας στον ασθενή ή σε μέλος του προσωπικού του για το σκοπό επεξεργασίας, ή αρχειοθέτησής τους, ή για σκοπούς γνωστοποίησής τους, η οποία απαιτείται δια νόμου·

(δ) η αποκάλυψη των πληροφοριών γίνεται για σκοπούς δημοσίευσής τους σε ιατρικά περιοδικά ή για σκοπούς έρευνας ή διδασκαλίας,

νοουμένου ότι πληροφορία από την οποία δυνατό να προσδιοριστεί η ταυτότητα του ασθενούς δεν αποκαλύπτεται.

(ε) υπάρχει νομική υποχρέωση προς τούτο.

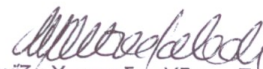
(στ) το Συμβούλιο του Ιατρικού Σώματος του Παγκύπριου Ιατρικού Συλλόγου έχει αποφασίσει, αφού δόθηκε ευκαιρία στον ιατρό και τον ασθενή να εκφράσουν την άποψή τους, ότι η απόκρυψη των πληροφοριών αυτών δυνατό να συνεπάγεται σοβαρό κίνδυνο για την υγεία ή τη σωματική ακεραιότητα άλλων ατόμων ή να έχει σοβαρό αντίκτυπο στην κοινωνία σαν σύνολο:

Νοείται ότι, κάθε πληροφορία αποκαλύπτεται στο βαθμό που απαιτείται για κάθε περίπτωση και λαμβάνεται κάθε μέτρο για σκοπούς διαφύλαξης της ταυτότητας του ασθενούς:

Νοείται περαιτέρω ότι, κάθε πρόσωπο που λαμβάνει οποιαδήποτε πληροφορία δυνάμει του παρόντος εδαφίου οφείλει να τηρεί τις διατάξεις του εδαφίου (1) του παρόντος άρθρου.

(3) Όλες οι πληροφορίες και στοιχεία που είναι δυνατό να αποκαλύψουν την ταυτότητα του ασθενούς πρέπει να προστατεύονται.»

(4) Επομένως, από τη στιγμή που υπάρχει νομική υποχρέωση για αποκάλυψη πληροφοριών που αφορούν τον ασθενή και αυτή τη νομική υποχρέωση τη δίνει ο Νόμος 119(Ι)/2000, τότε επαναλαμβάνω ότι το ερώτημα σας απαντιέται θετικά.

Λουίζα Χριστοδουλίδου - Ζαννέτου,
Ανώτερος Δικηγόρος της Δημοκρατίας,
για Γενικό Εισαγγελέα της Δημοκρατίας.